

Raportti nuorten kuulemisesta seuraavan valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelutyössä

Osallisuuden osaamiskeskus ja Opetus- ja kulttuuriministeriö kuulivat syksyllä 2022 nuoria valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan liittyen. Kuulemisessa oli kaksi vaihetta: valtakunnallinen kysely ja kohdennetut, syventävät työpajat. Syventävissä työpajoissa käsiteltiin kuutta eri teemaa, jotka nousivat kyselystä.

Kuuleminen kohdistettiin 13–25-vuotiaisiin. Nuoret pääsivät vaikuttamaan vastaamalla kyselyyn. Kysely oli saatavilla suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Kyselyyn vastasi 7081 vastaajaa ympäri Suomen. Kyselyn lisäksi nuorille järjestettiin 24 kuulemistryöpajaa. Työpajoja järjestettiin yläkouluissa, lukioissa, ammattioppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa sekä nuorten työpajoilla suomeksi ja ruotsiksi. Työpajoihin osallistui noin 350 nuorta.

Lisätietoja kuulemisesta:

Antti Ollikainen
projektikoordinaattori
Nuorten Akatemia / Osallisuuden osaamiskeskus
antti.ollikainen@nuortenakatemia.fi
+358 50 3384485

Sisällysluettelo

Raportti nuorten kuulemisesta seuraavan valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelutyössä.....	1
Toimenpiteiden kuvaus	3
Aineiston kuvaus	4
Kyselyn tulokset	7
Ilmastonmuutos, nuorten mielenterveyskriisi sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat nuorten mielestä tärkeitä ratkaistavia haasteita.	7
Jos nuori saisi valita yhden ongelman Suomessa ratkaistavaksi, mikä se ongelma olisi?	14
Nuorille eniten hyvinvointia tuovat perhe ja läheiset, ystävät ja hyvä terveys.	16
Kuulemisyöpajat.....	22
Ilmastonmuutos ja ilmastokriisi	22
Yhteisöllinen nuorten maailma tulevaisuudessa	29
Nuorten terveys ja terveyspalvelut tulevaisuudessa	36
Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen ympäristö nuorille.....	42
Nuorten työllisyys ja työelämä tulevaisuudessa.....	45
Nuorten taloudellinen tilanne	48
Osallistujien palaute kuulemisyöpajoista.....	51
Liite 1: Kyselyn kysymykset	52
Liite 2: VANUPO-kuulemisen työpajarunko.....	57

Toimenpiteiden kuvaus

Valtakunnallinen kysely 21.8.-14.10.2022

- Kyselyyn vastasi 7081 iältään 13–25-vuotiasta nuorta
- Valtaosa vastaajista oli 13–18-vuotiaita
- Kyselyllä haluttiin selvittää, mitä haasteita nuoret näkevät tärkeinä ratkaista Suomessa ja mitkä asiat tuovat nuorille hyvinvointia.

Kuulemistyöpajat 14.11.-23.1.2022

- Kuulemistyöpajoihin osallistui noin 350 nuorta Helsingissä, Espoossa, Turussa, Tammisaarella, Paraisilla, Padasjoella, Kotkassa, Lahdessa ja Jyväskylässä.
- Kuulemistyöpajoja järjestettiin yläkouluissa, lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, amk:ssa sekä nuorten työpajoissa.
- Kuulemistyöpajoja järjestettiin suomeksi 21 kpl ja ruotsiksi 3 kpl Osallisuuden osaamiskeskuksen, OKM:n, Folkhälsanin ja Sailorin fasilitaattorien sekä opettajien itse ryhmilleen vetäminä.

Kuulemistyöpajojen teemat:

- **Ilmastonmuutos ja ilmastokriisi** (Teeman työpajoihin osallistui 6 ryhmää lukioista ja yläkouluista)
- **Yhteisöllinen nuorten maailma tulevaisuudessa** (Teeman työpajoihin osallistui 2 tutkintoon valmistavaa nuorten ryhmää. Lisäksi teemasta toteutettiin anonyymi nuorten keskustelu Digiraati-alustalla.)
- **Nuorten terveys ja terveyspalvelut** (Teeman työpajoihin osallistui 6 ryhmää ammatillisista oppilaitoksista, ammattikorkeakoulusta ja nuorten työpajatoiminnasta.)
- **Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen ympäristö nuorille** (Teeman työpajoihin osallistui 3 ryhmää lukioista ja ammatillisista oppilaitoksista.)
- **Nuorten työllisyys ja työelämä tulevaisuudessa** (Teeman työpajoihin osallistui 3 ryhmää ammatillisista oppilaitoksista ja tuetun oppimisen ryhmistä.)
- **Nuorten taloudellinen tilanne** (Teeman työpajoihin osallistui 3 ryhmää ammatillisista oppilaitoksista.)

Aalto 1: Valtakunnallinen kysely

- Valitse kolme (3) mielestäsi tärkeää ratkaistavaa haastetta Suomessa.
- Valitse neljä (4) asiaa, jotka tuovat sinulle hyvinvointia.
- Jos saisit ratkaista yhden ongelman Suomessa, minkä ongelman ratkaisisit?

Aalto 2: Syventävät työpajat

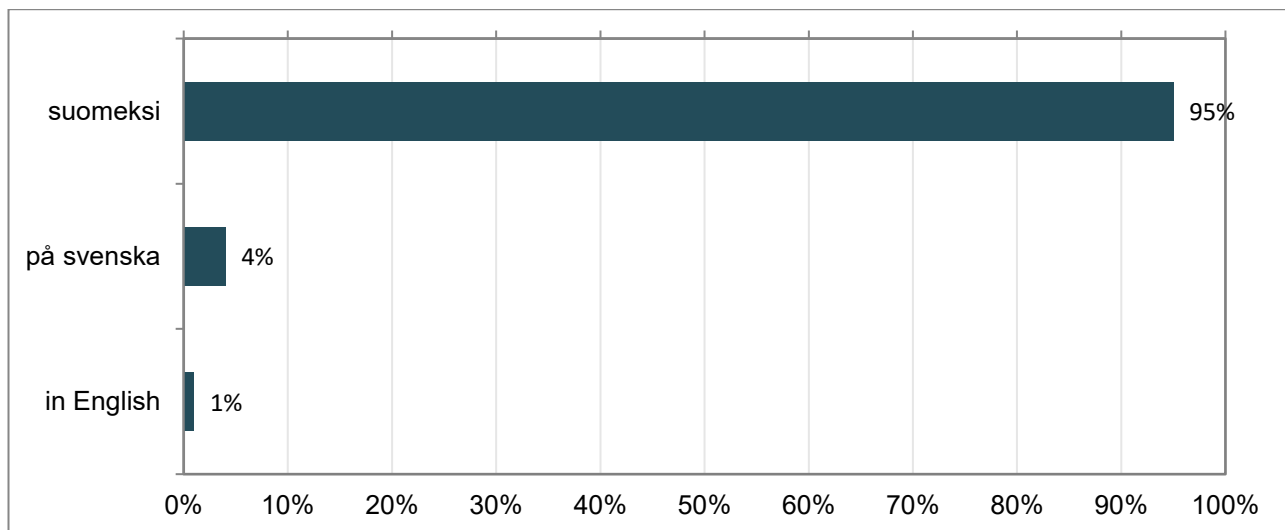
- Ilmastonmuutos ja ilmastokriisi
- Yhteisöllinen nuorten maailma tulevaisuudessa
- Nuorten terveys ja terveyspalvelut tulevaisuudessa
- Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen ympäristö nuorille
- Nuorten työllisyys ja työelämä tulevaisuudessa
- Nuorten taloudellinen tilanne

Raportti ja viestintä kuulemisesta

- Kuulemisen tulokset raportoidaan valmistelutyöryhmälle
- Kuulemisesta ja sen tuloksista viestitään nuorille

Aineiston kuvaus

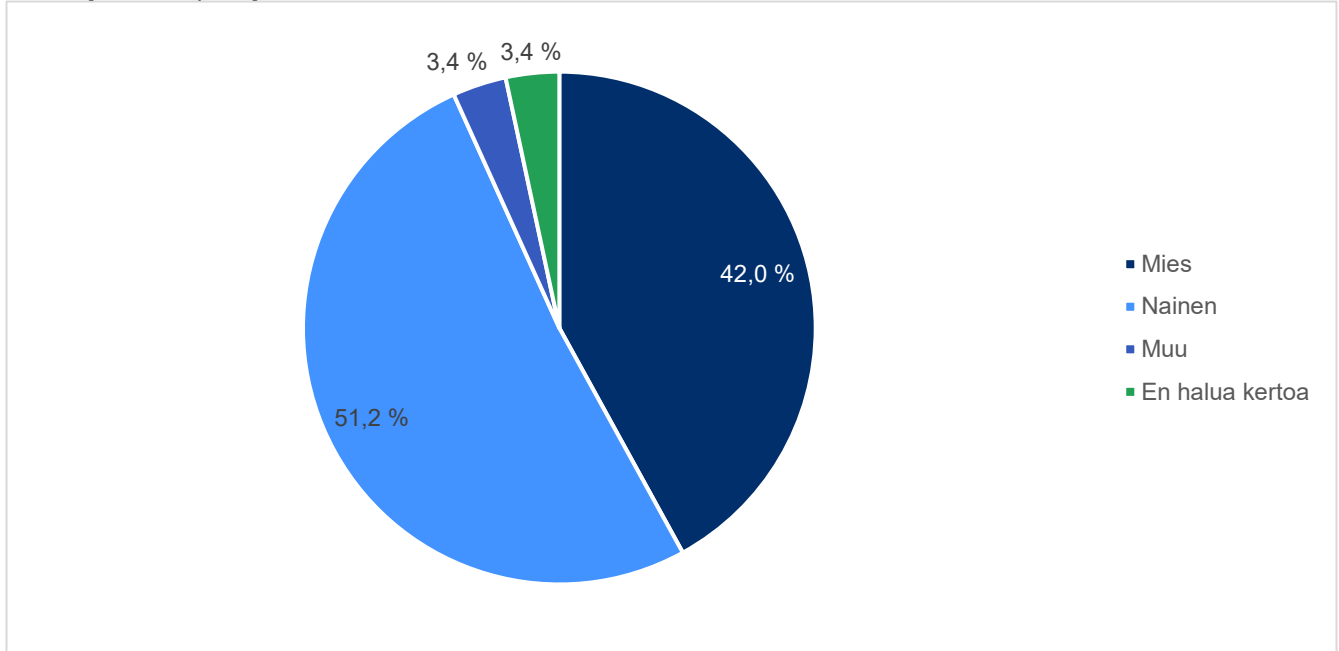
Valtakunnalliseen kyselyyn vastasi 7081 vastaajaa. Näistä 6694 eli 95 % vastasi kyselyyn suomeksi, 287 eli 4 % ruotsiksi ja 88 eli 1 % englanniksi. Venäjänkieliseen kyselyyn vastasi 12 vastaajaa.

Kyselyn vastaajien sukupuolijakauma on näkyvistä alla olevasta kuviosta 51,2 % vastaajista oli tyttöjä tai naisia ja 42 % poikia tai miehiä. 3,4 % vastaajista ilmoitti sukupuolekseen ”Muu” ja 3,4 % vastaajista ei halunnut kertoa sukupuoltaan.

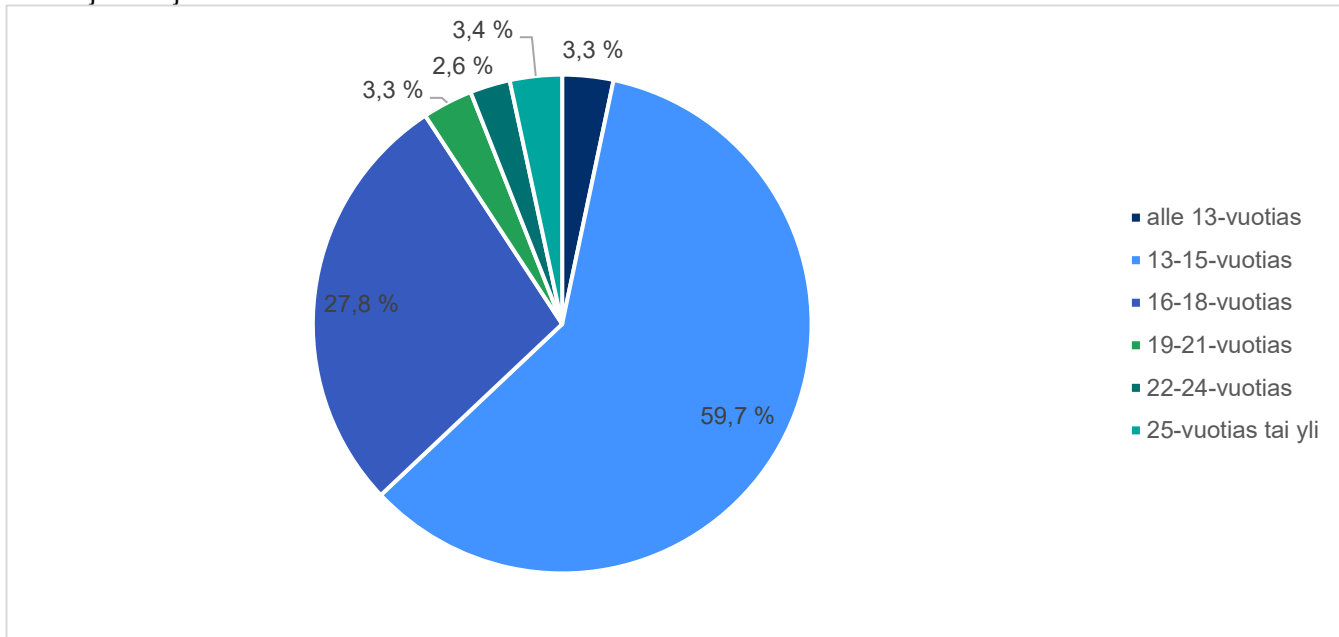

Vastaajien sukupuolijakauma:

Vastaajista suurin osa oli 13–18-vuotiaita nuoria. Näitä oli yhteensä 87,1 % vastaajista.

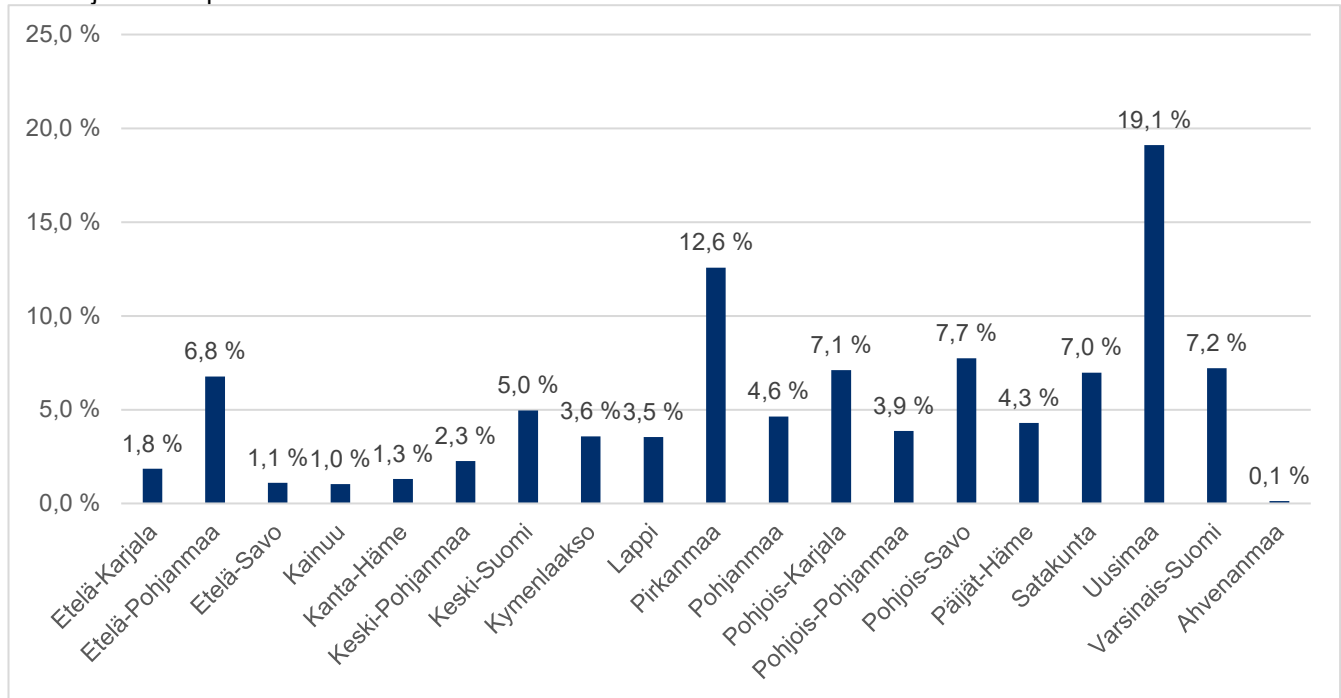
Vastaajien ikäjakauma:

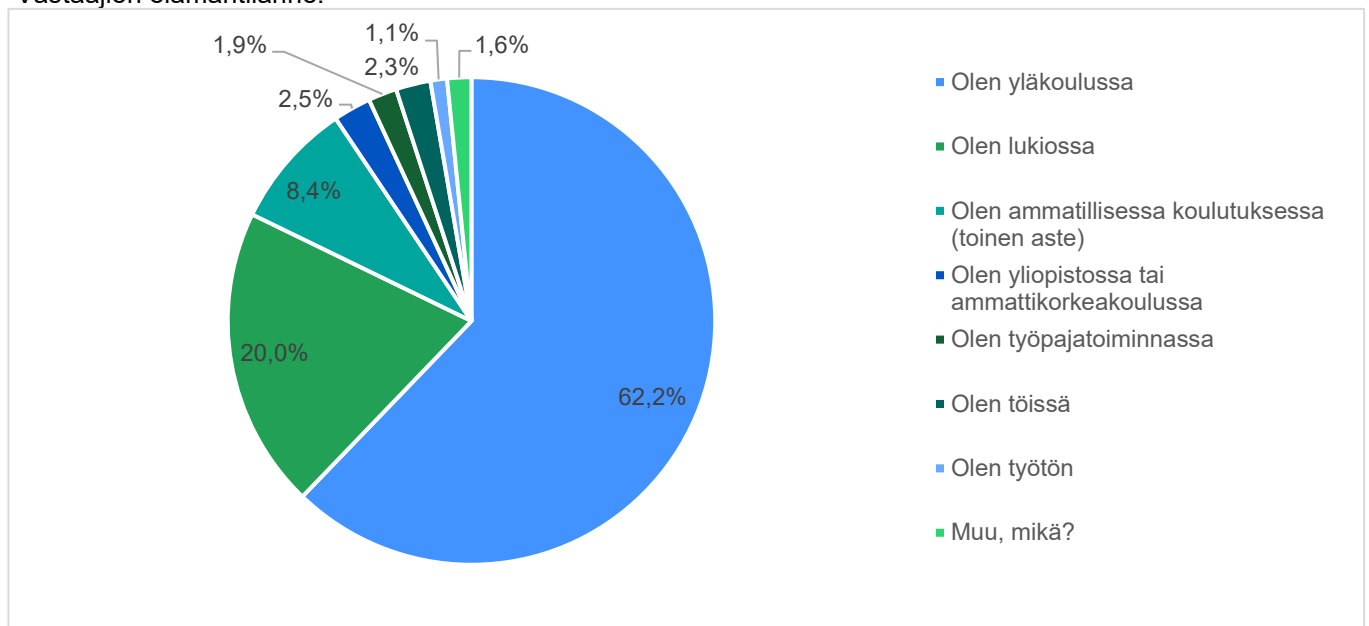
Vastaajien asuinpaikka maakunnittain on näkyvillä alta. Vastaajia kyselyyn oli Suomen jokaisesta maakunnasta, eniten Uudeltamaalta ja Pirkanmaalta.

Vastaajien asuinpaikka maakunnittain:

Vastaajista suurin osa opiskeli yläkoulussa. Yläkoulussa opiskelevia oli 62,2 % vastaajista. Toisella asteella opiskelevia oli aineistossa 28,4 prosenttia. 20 % opiskeli lukiossa ja 8,4 % ammattioppilaitoksissa.

Vastaajien elämäntilanne:

Kyselyn tulokset

Ilmastonmuutos, nuorten mielenterveyskriisi sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat nuorten mielestä tärkeimpiä ratkaistavia haasteita.

Kyselyssä vastaajia pyydettiin valitsemaan kolme mielestään tärkeää ratkaistavaa haastetta Suomessa. Eniten kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukossa mainittuja ilmiöitä olivat:

- Ilmastonmuutos ja luonnon säilyttäminen 41 %
- Nuorten syrjäytyminen 31 %
- Maailmanpoliittinen tilanne 27 %
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus 25 %
- Nuorten työllisyys ja työelämä 22 %
- Terveyspalveluihin pääseminen 21 %

Kyselyyn vastanneista ilmastonmuutos (41 %), nuorten syrjäytyminen (31 %) sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (25 %) nousevat tärkeimmiksi ratkaistaviksi haasteiksi. Nuorten vastauksissa heijastuu myös maailmanpoliittinen tilanne (27 %) sekä nuorten mielenterveyskriisi. 27 prosenttia vastaajista nostaa terveyspalveluihin pääsemisen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus mainitaan 3 ratkaistavan haasteen joukossa tytöillä (31 %), sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla (vaihtoehdot ”muu” 48 % ja ”en halua kertoa” 39 %) selvästi useammin kuin pojilla (15 %). Poikien vastauksissa ilmastonmuutos (33 %), maailmanpoliittinen tilanne (28 %) sekä työllisyys ja työelämä (26 %) mainitaan useimmin kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukossa. Tytöillä ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla ilmastonmuutos, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä nuorten syrjäytyminen nousevat eniten mainintoja saavina 3 ratkaistavan haasteen joukossa.

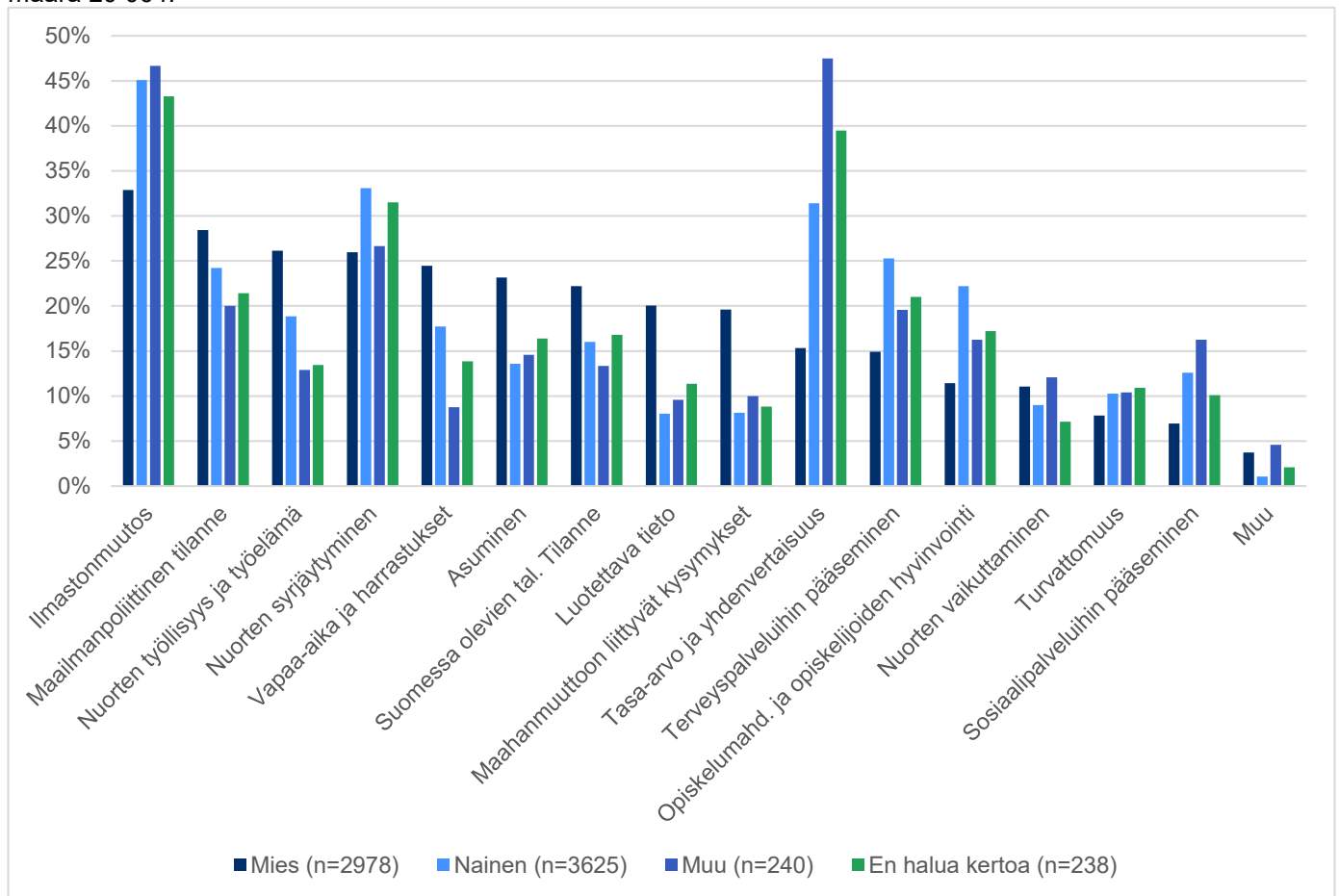
Nuorten vastauksissa tärkeimmiksi ratkaistaviksi haasteiksi nousevat ilmastonmuutos, nuorten syrjäytyminen ja terveyspalveluihin pääseminen. Lisäksi maailmanpoliittinen tilanne sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus korostuvat. Ilmastonmuutos ja maailmanpoliittinen tilanne korostuvat alle 18-vuotiailla ja yläkoulussa olevilla. Yli 18-vuotiaiden ja lukiossa ja korkea-asteella opiskelevien kohdalla tärkeäksi ratkaistavaksi haasteeksi nousee terveyspalveluihin pääseminen

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus korostuvat vastaajilla, jotka eivät halua kertoa sukupuoltaan tai ilmoittavat ”Muu”. Tytöillä ilmastonmuutos, nuorten syrjäytyminen, terveyspalveluihin pääseminen sekä tasa-arvo ja

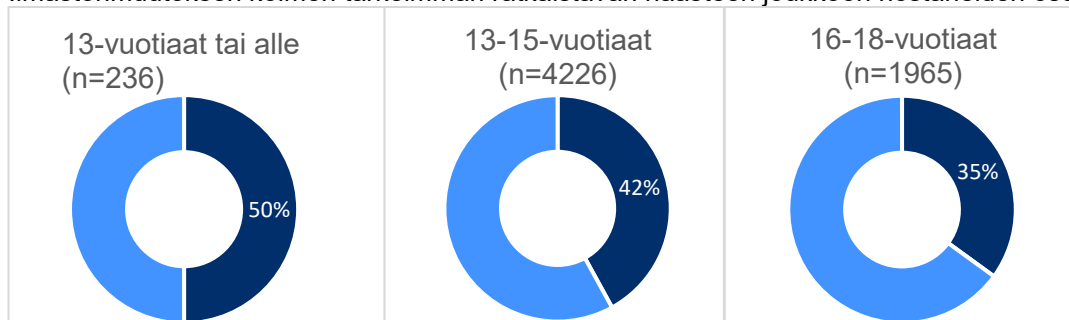
yhdenvertaisuus korostuvat poikia enemmän. Pojilla nuorten työelämä, vapaa-aika ja harrastukset, asuminen ja Suomessa olevien taloudellinen tilanne korostuvat naisia enemmän.

Kolme tärkeintä ratkaistavaa haastetta sukupuolen mukaan. Vastaajien määrä n 7081, valittujen vastausten määrä 20 064.

Ilmastonmuutos on kyselyn nuorimpien ikäluokkien mielestä yksi tärkeimmistä ratkaistavista haasteista Suomessa. alle 13-vuotiasta puolet vastanneista nostaa ilmastonmuutoksen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon. Myös 13–15-vuotiaista 42 % vastanneista ja 16–18-vuotiaista 35 % vastanneista nostaa ilmastonmuutoksen tärkeimpien kolmen ratkaistavan haasteen joukkoon.

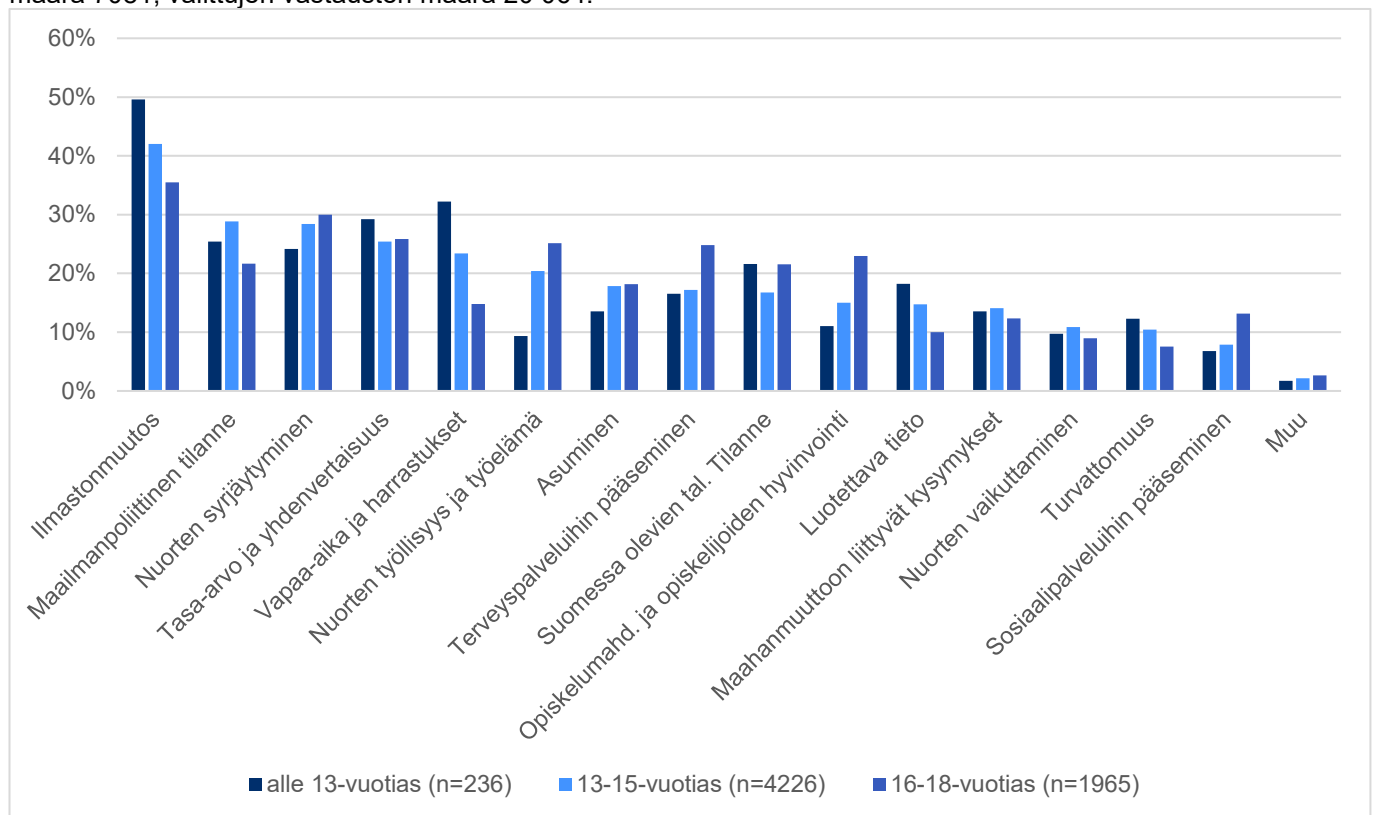
Ilmastonmuutoksen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon nostaneiden osuus vastaajista:

Nuorempien ikäluokkien, varsinkin 13-15-vuotiaiden ja 16-18-vuotiaiden vastauksissa ilmastonmuutoksen lisäksi useasti kolmen tärkeimmän haasteen joukkoon nostettu haaste on nuorten syrjäytyminen. Alle 13-vuotiaista 24 %, 13–15-vuotiaista 28 % ja 16–18-vuotiaista 30 % vastaajista nostaa nuorten syrjäytymisen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon. Lisäksi tasa-arvo ja yhdenvertaisuus koetaan tärkeänä ratkaistavana haasteena. Alle 13-vuotiaista 29 %, 13–15-vuotiaista 25 % ja 16–18-vuotiaista 26 % vastaajista nostavat sen kolmen joukkoon.

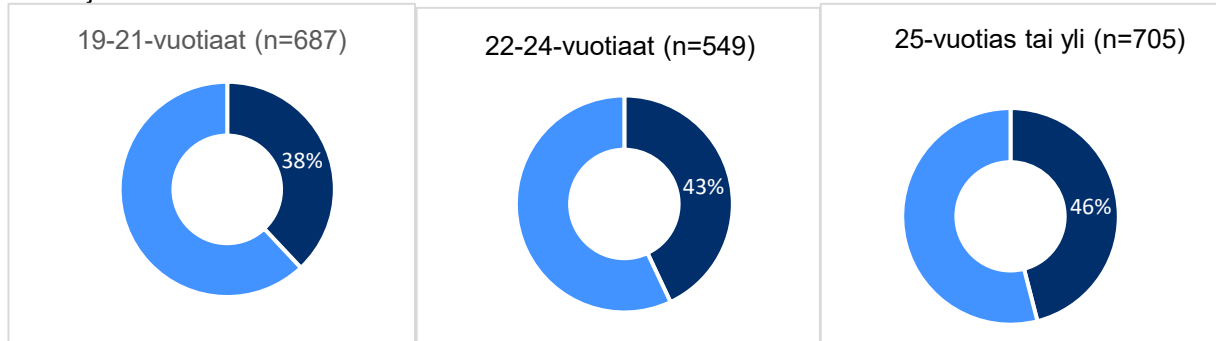
Kolme tärkeintä ratkaistavaa haastetta iän mukaan, alle 13-vuotiaat, 13-15-vuotiaat ja 16-18-vuotiaat. Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 20 064.

Nuorten työllisyys ja työelämä toistuvat useimmin vanhemmissa ikäluokissa. 19–21-vuotiaista 38 %, 22–24-vuotiaista 43 % ja 25 vuotta täyttäneistä 46 % nostaa työllisyyden ja työelämän kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon.

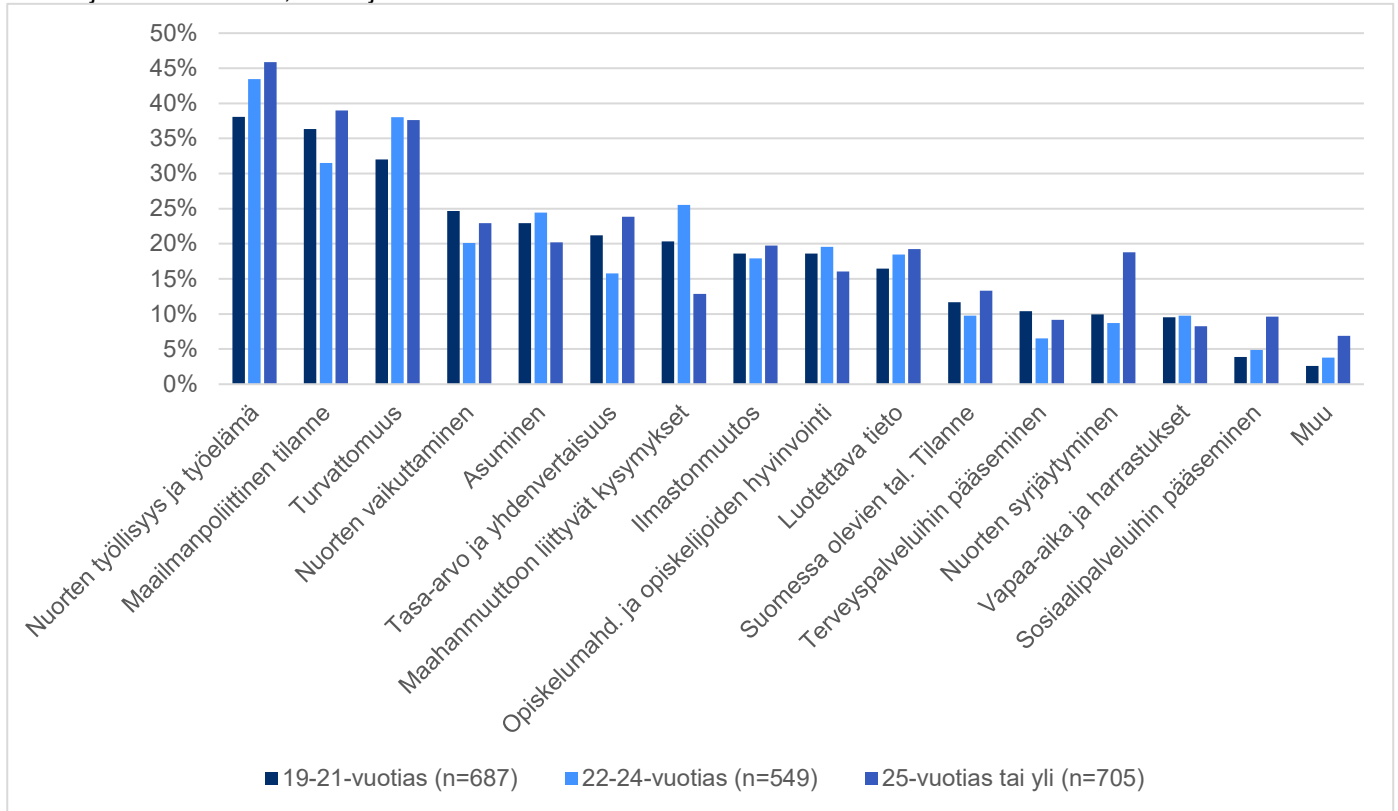
Nuorten työllisyyden ja työelämän kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon nostaneiden osuus vastaajista:

19–25-vuotiaiden vastauksissa nousevat myös maailmanpoliittinen tilanne ja turvattomuus. 19–21-vuotiaista 36 %, 22–24-vuotiaista 32 %, 25 vuotta täyttäneistä 39 % nostaa maailmanpoliittisen tilanteen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon. Turvallisuuden osalta 19–21-vuotiaista 32 %, 22–24-vuotiaista 38 %, 25 vuotta täyttäneistä 38 % mielestä turvattomuus on yksi tärkeä haaste. Turvattomuudella tarkoitetaan kyselyssä, että et voi toimia vapaasti Suomessa ilman pelkoa joutumisesta onnettomuuteen tai väkivallan, häirinnän tai kiusaamisen kohteeksi.

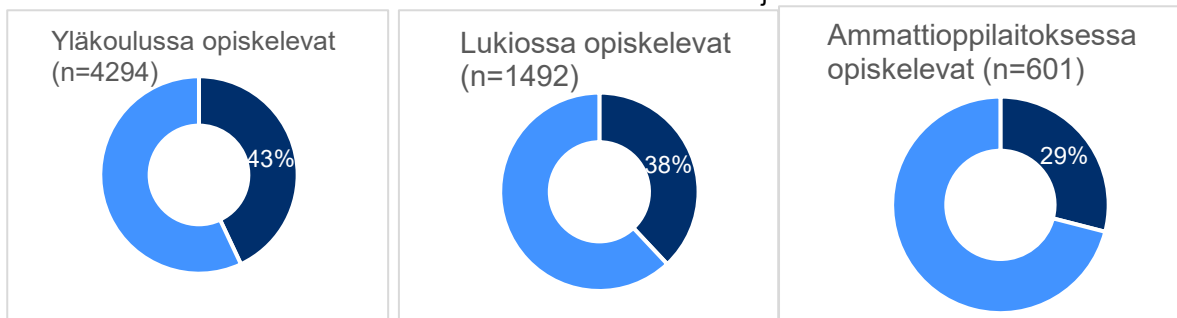

Kolme tärkeintä ratkaistavaa haastetta iän mukaan, 19–21-vuotiaat, 22-24-vuotiaat ja 25-vuotiaat tai yli.
Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 20 064.

Yläkoulussa ja lukiossa opiskelevien vastaajien vastauksissa ilmastonmuutos toistuu eniten kolmen tärkeimmän haasteen joukossa. 43 % vastanneista yläkoululaisista ja 38 % vastanneista lukiolaisista nostivat ilmastonmuutoksen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon. Ammattioppilaitoksissa opiskelevista 29 % nostaa ilmastonmuutoksen kolmen ratkaistavan haasteen joukkoon.

Ilmastonmuutoksen kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon nostaneiden osuus vastaajista:

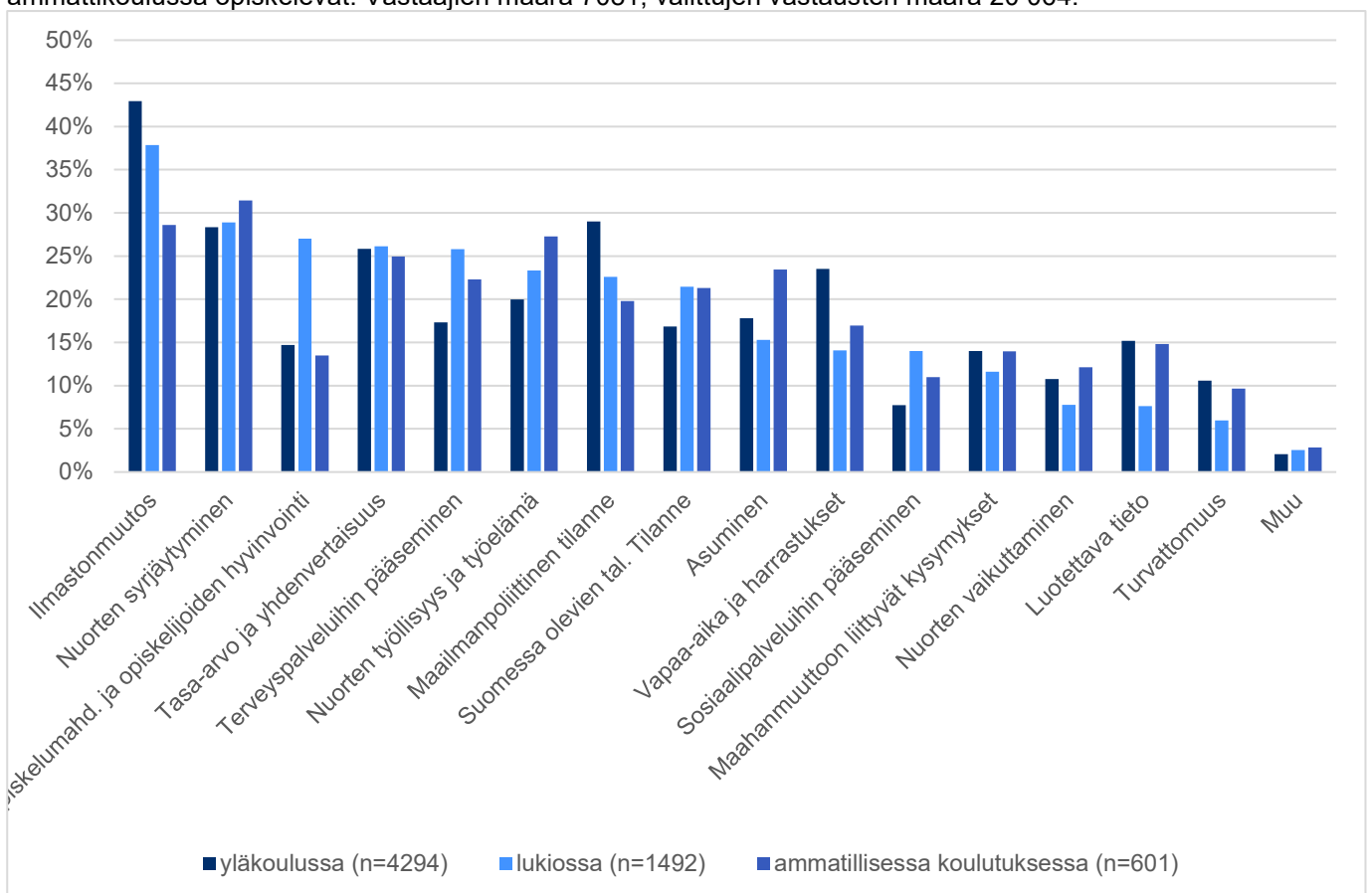

Yläkoululaisilla muita paljon kolmen tärkeimmän haasteen joukkoon nostettuja ovat maailmanpoliittinen tilanne (29 % vastaajista), nuorten syrjäytyminen (28 % vastaajista) sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (26 % vastaajista).

Lukiolaisilla muita paljon toistuvia haasteita ovat nuorten syrjäytyminen (29 % vastaajista), opiskelumahdollisuudet ja opiskelijoiden hyvinvointi (27 % vastaajista), tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (26 % vastaajista) sekä terveyspalveluihin pääseminen (26 % vastaajista).

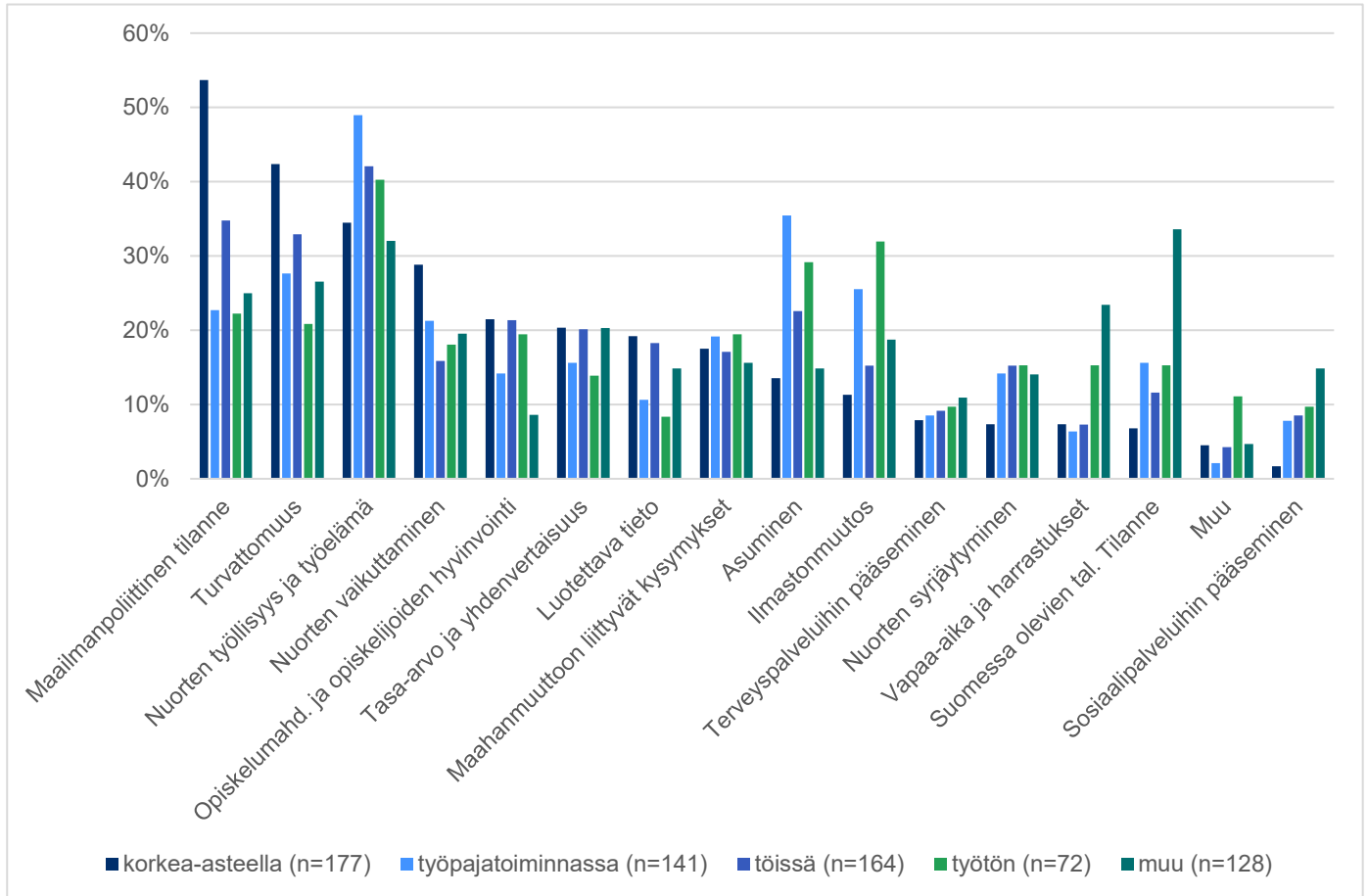
Ammattioppilaitoksissa opiskelevat vastaajat nostavat eniten nuorten syrjäytymisen kolmen tärkeimmän haasteen joukkoon. 31 % eli noin kolmasosa ammattioppilaitoksissa opiskelevista vastaajista näki syrjäytymisen yhtenä tärkeänä ratkaistavana haasteena. Nuorten syrjäytymisen ja ilmastonmuutoksen lisäksi ammattioppilaitoksissa opiskelevat nostivat nuorten työelämän ja työllistymisen (27 % vastaajista) sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden (25 % vastaajista) kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon.

Kolme tärkeintä ratkaistavaa haastetta Suomessa elämäntilanteen mukaan, yläkoulussa, lukiossa ja ammattikoulussa opiskelevat. Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 20 064.

Kolme tärkeintä ratkaistavaa haastetta Suomessa elämäntilanteen mukaan, korkea-asteella opiskelevat, työpajatoiminnassa olevat, töissä ja työttömänä olevat ja muu. Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 20 064.

Korkea-asteella opiskelevat vastaajat (n=177) nostavat useimmin kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon maailmanpoliittisen tilanteen (54 % vastaajista), turvattomuuden (42 % vastaajista), nuorten työllisyyden ja työelämän (34 % vastaajista), nuorten vaikuttamisen (29 % vastaajista) sekä opiskelumahdollisuudet ja opiskelijoiden hyvinvoinnin (21 % vastaajista).

Työpajatoiminnassa olevat vastaajat (n=141) nostavat useimmin nuorten työllisyyden ja työelämän (49 % vastaajista), asumisen (35 % vastaajista) sekä ilmastonmuutoksen (26 % vastaajista) kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukkoon.

Töissä olevat (n=164) sekä työttömänä olevat (n=72) vastaajat nostavat tärkeimpien kolmen haasteen joukkoon useimmin nuorten työllisyyden ja työelämän. Töissä olevista 42 % ja työttömistä 40 % vastaajista mainitsee työllisyyden yhtenä ratkaistavana haasteena. Muita töissä olevien nostamia haasteita ovat useimmin maailmanpoliittinen tilanne (35 % vastaajista) sekä turvattomuus (33 % vastaajista). Työttömien vastaajien kolmen tärkeimmän ratkaistavan haasteen joukossa on työllisyyden lisäksi ilmastonmuutos (32 % vastaajista) ja asuminen (29 % vastaajista).

Muut vastaajat (n=128) nostavat useimmin kolmen ratkaistavan haasteen joukkoon Suomessa olevien taloudellisen tilanteen (34 % vastaajista) sekä vapaa-ajan ja harrastukset (23 % vastaajista). Vaihtoehdon ”Muu, mikä?” valinneet ovat kyselyssä useimmiten alakoulussa opiskelevia, kaksoistutkintoa toisella asteella opiskelevia sekä työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia.

Jos nuori saisi valita yhden ongelman Suomessa ratkaistavaksi, mikä se ongelma olisi?

Kyselyssä kysyttiin avoimena kysymyksenä, minkä ongelman vastaaja ratkaisisi Suomessa, jos hän saisi valita. Avoimet vastaukset analysoitiin ja ryhmiteltiin sisällönanalyysillä. Eniten mainintoja sai tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, hintojen nousuun ja valtion taloudelliseen tilanteeseen sekä nuorten mielenterveysongelmiin liittyvät haasteet.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus – 532 mainintaa avoimissa vastauksissa

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden alla nostettiin mm. taloudellisten ja yhteiskunnallisten tekijöiden aiheuttama eriarvoisuus, sukupuolten välinen tasa-arvo, vähemmistöjen kokema syrjintä, rasismi ja transihmisten oikeudet

Hintojen nousu, korkea verotus ja valtion taloudellinen tilanne – 511 mainintaa avoimissa vastauksissa

Muun muassa bensan, sähkön ja ruoan hinnan nousu, eläkejärjestelmä ja ikääntyvän väestön aiheuttamat haasteet taloudelle, inflaatio, riippuvaisuus Venäjään ja Kiinaan ja yrittäjyyden tukemisen parantaminen

Nuorten mielenterveysongelmat ja terveystalvelujen saatavuus – 473 mainintaa

Nuorten mielenterveysongelmien alla mainittiin: hoidon saaminen kestää tai on kallista, hoidon fokus on liikaa lääkitsemisessä ja apua pitäisi saada matalammalla kynnyksellä. Lisäksi itsemurhatilastot ja mielenterveyden ongelmia väheksyvät asenteet ja avun hakemisen stigma huolettavat, psykoterapeutin koulutuksen saavutettavuus; koulutuksen tulisi olla halvempaa tai ilmaista, jotta terapeutteja saataisiin koulutettua enemmän, nuorten tulevaisuususkon heikentyminen, rahapelaamisen aiheuttamat ongelmat nuorilla, sosiaalisen median käytön kasvu ja siitä koituvat haitat.

Ilmastonmuutos ja luontokato – 366 mainintaa

Muun muassa kiertotalouden korostaminen, hiilineutraalius, avohakkuiden aiheuttama luontokato, pyrkimys jatkuvaan taloudelliseen kasvuun pitäisi muuttaa, materian ja rahan sijaan ihmisiä pitäisi kannustaa

tavoittelemaan merkityksellisempiä asioita kuten hyviä elämäntapoja, elämän merkityksellisyyttä ja yhteyttä luonnon kanssa.

Syrjäytyminen, yksinäisyys ja nuorten päihdeongelmat – 311 mainintaa

Kiusaaminen kouluissa ja työpaikoilla, nuorten päihdeongelmat

Köyhyys ja kodittomuus – 224 mainintaa

Lapsiperheiden, opiskelijoiden ja muiden pienituloisten tukeminen, nuorten asumiseen liittyvät ongelmat, julkinen liikenne ilmaiseksi, pitäisi olla tarjolla halvempia harrastuksia heikosti toimeentulleille perheille

Koulutukseen ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvät ongelmat – 195 mainintaa

Ylioppilastutkinnon painottaminen yhteishaussa, opetuksen tason laskeminen, korkeakouluopintojen opiskelupaikan saamisen helpottaminen, opetussuunnitelman parantaminen

Muita:

Maahanmuuttopolitiikan tiukentaminen ja ulkomaanavun rajaaminen – **173 mainintaa**

Työttömyys ja työllisyystilanteen ongelmat – **185 mainintaa**

Sosiaali- ja terveysalan ongelmat – **147 mainintaa**

Uusi hallitus – **117 mainintaa**

Ruotsin opiskelu vapaaehtoiseksi – **62 mainintaa**

Eläinten oikeudet ja eläintuotannon epäeettisyys – **32 mainintaa**

Maaseudun autioituminen – **25 mainintaa**

Turvallisuus – **25 mainintaa**

Kansanterveydelliset ongelmat – **19 mainintaa**

Maatalouden ongelmat ja arvostuksen puute – **10 mainintaa**

En tiedä – **714 mainintaa**

Nuorille eniten hyvinvointia tuovat perhe ja läheiset, ystävät ja hyvä terveys.

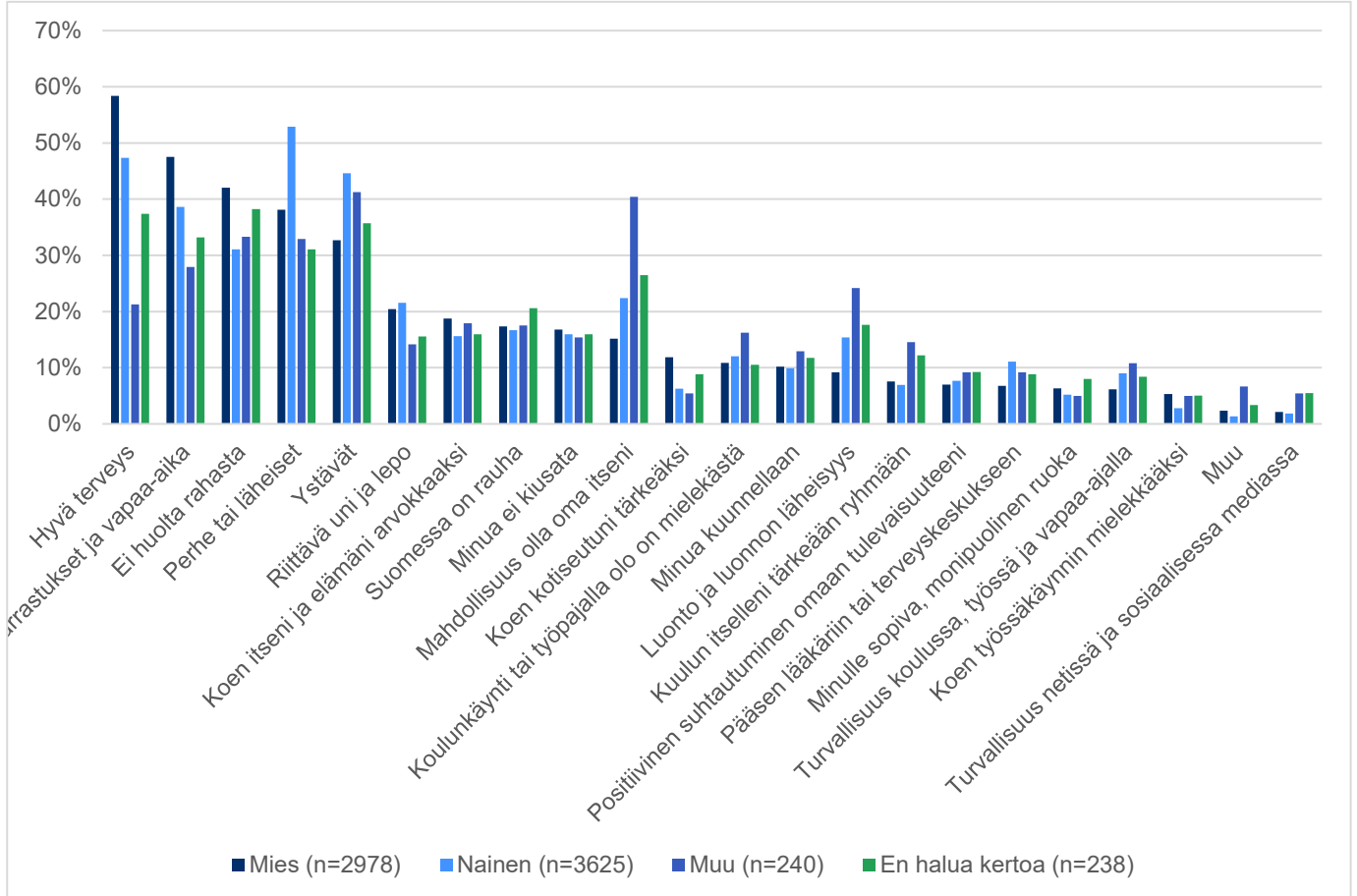
Toisena kyselyn kysymyksenä vastaajia pyydettiin valitsemaan neljä asiaa, jotka tuovat hyvinvointia vastaajalle. Yli puolet kaikista kuulemiseen vastanneista nuorista nostavat hyvän terveyden neljän hyvinvointia tuovan asian joukkoon. Nuorten maailmassa perhe ja läheiset (46 % vastaajista), harrastukset tai vapaa-ajanviettomahdollisuudet (42 % vastaajista), ystävät (40 % vastaajista) sekä se, ettei ole huolta rahasta (36 % vastaajista) nousevat eniten toistuviksi hyvinvointia tuoviksi asioiksi:

- Hyvä terveys 51 %
- Perhe ja läheiset 46 %
- Harrastukset ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet 42 %
- Ystävät 40 %
- Ei ole huolta rahasta 36 %
- Riittävä uni ja lepo 21 %

Pojat nostavat hyvän terveyden (58 %) ja harrastukset ja vapaa-ajanmahdollisuudet (48 %) muita useammin neljän itselle hyvinvointia tuovan asian joukkoon. Tytöt nostavat perheen tai läheiset (53 %) sekä ystävät (45 %) muita useammin. Sukupuolivähemmistöön kuuluvat nostavat neljän hyvinvointia tuovan asian joukkoon useimmin ystävät (41 %) sekä mahdollisuuden olla oma itsensä (40 %).

Neljä asiaa, jotka tuovat hyvinvointia sukupuolen mukaan. Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 27 905.

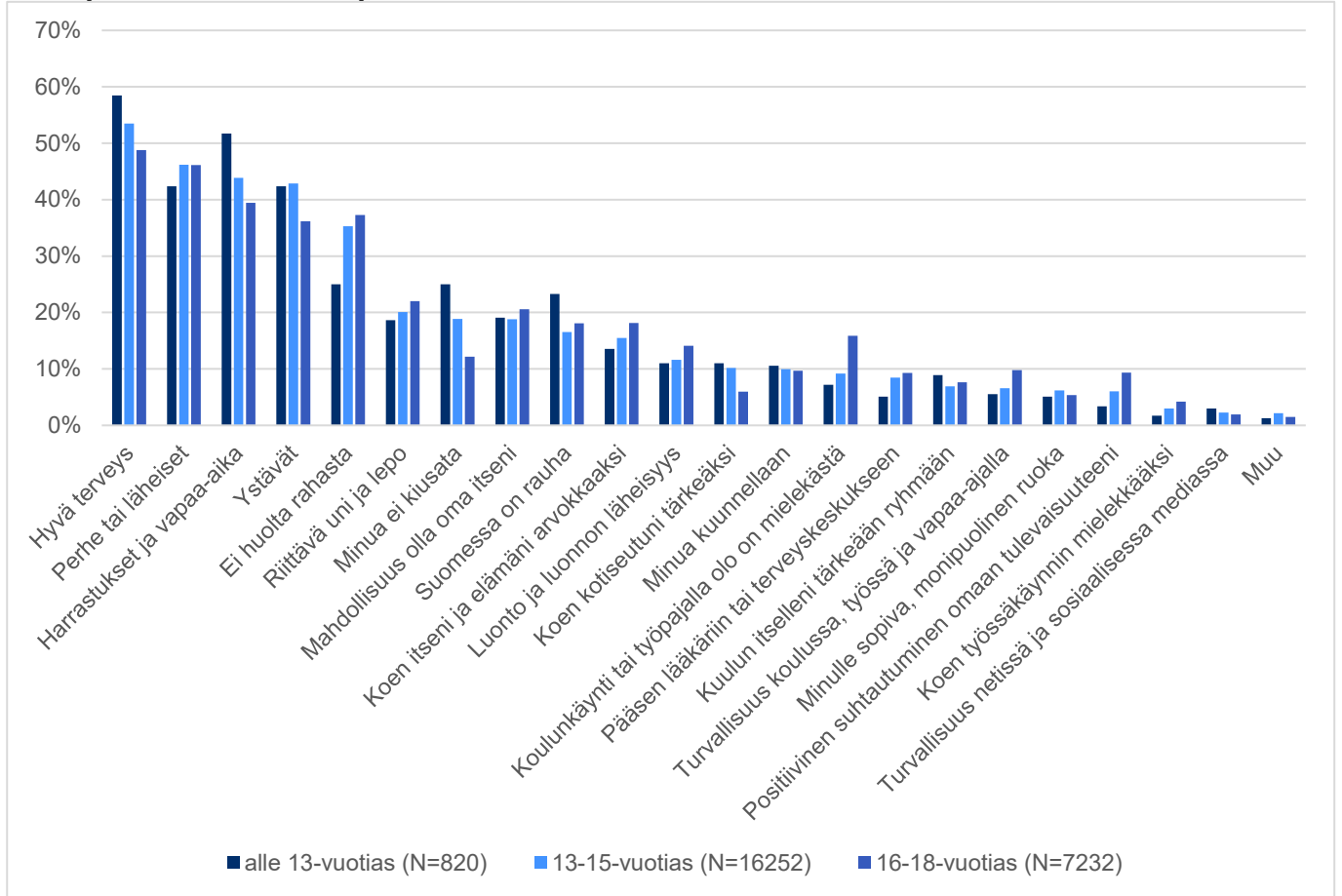

Alle 13-vuotiaat sekä 13–15- ja 16–18-vuotiaat mainitsevat hyvän terveyden (58 %, 54 % ja 49 %), harrastukset ja vapaa-ajanmahdollisuudet (52 %, 44 % ja 39 %), perheen ja läheiset (42 %, 46 % ja 46 %) sekä ystävät (42 %, 43 % ja 36 %) useimmin neljän hyvinvointia tuovan asian joukossa. 16–18-vuotiailla huolettomuus rahasta korostuu nuorempia ikäluokkia enemmän (37 %).

Vanhemmissa ikäluokissa korostuu taloudellisen tilanteen merkitys hyvinvoinnin tuojana. 19–21- ja 22–24-vuotiailla huolettomuus rahasta (45 % ja 41 %) ja perhe ja läheiset (41 % ja 39 %) nousevat useimmin mainituiksi hyvinvointia tuoviksi asioiksi. Liki puolet (48 %) 25-vuotiaista tai siitä vanhemmista mainitsevat hyvän terveyden useimmin neljän hyvinvointia tuovan asian joukossa.

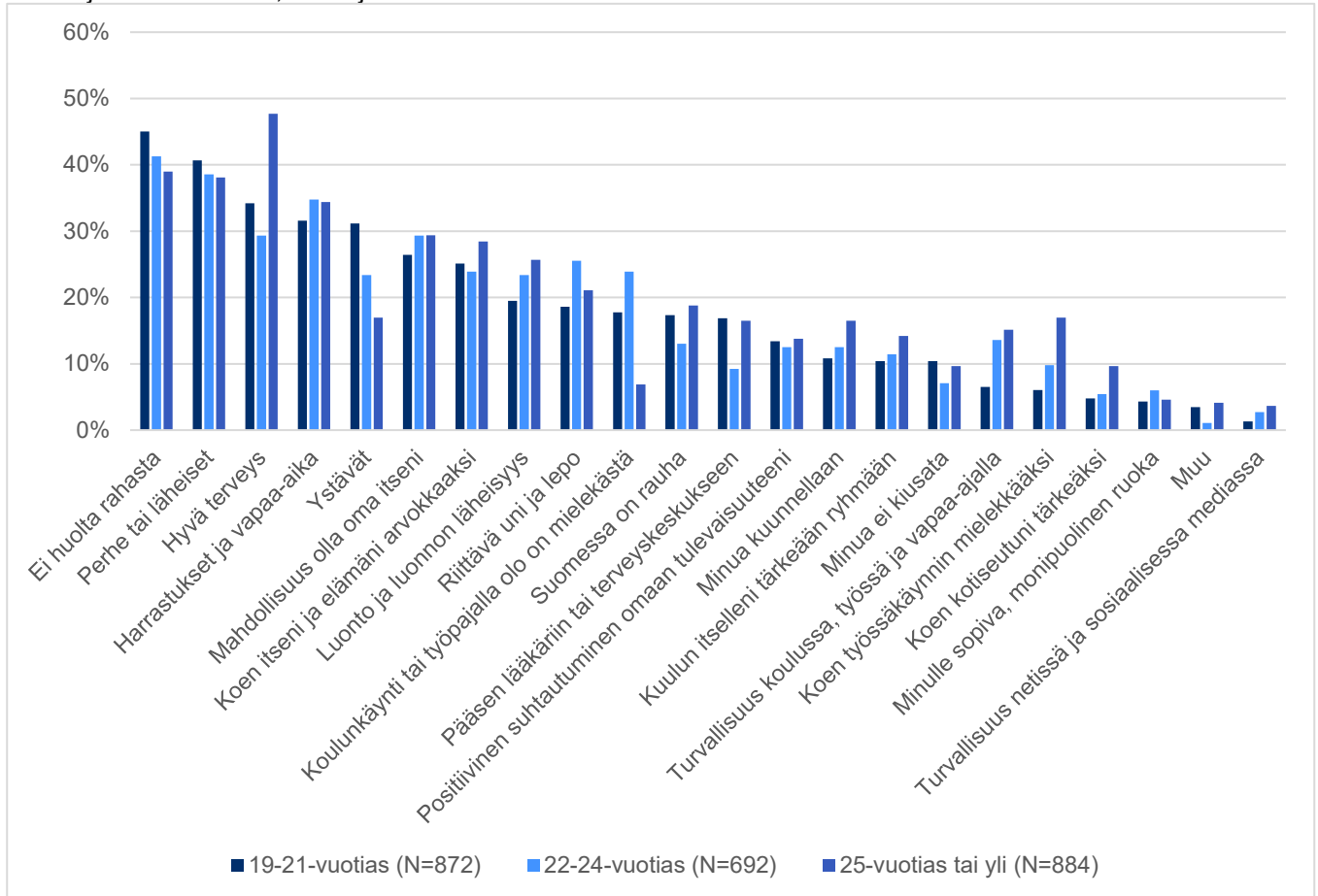

Neljä asiaa, jotka tuovat hyvinvointia iän mukaan, alle 13-vuotiaat, 13–15-vuotiaat ja 16-18-vuotiaat.
Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 27 905.

Neljä asiaa, jotka tuovat hyvinvointia iän mukaan, 19–21-vuotiaat, 22-24-vuotiaat ja 25-vuotiaat tai yli.
Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 27 905.

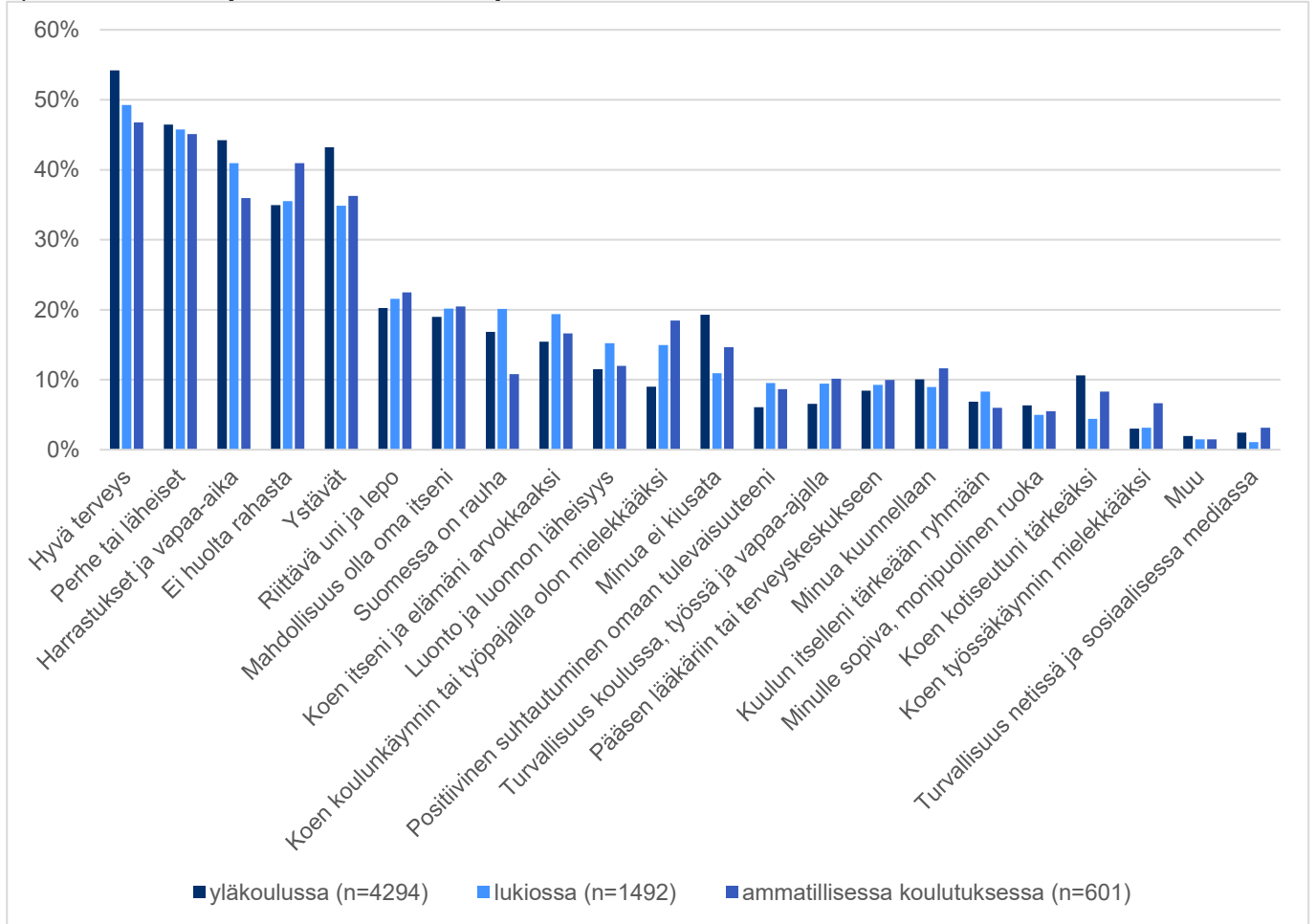

Yläkoulussa, toisella asteella ja korkea-asteella opiskelevat nostavat hyvän terveyden, perheen tai läheiset, harrastukset tai vapaa-ajanviettomahdollisuudet, huolettomuuden rahasta sekä ystävät useimmin neljän hyvinvointia tuovan asian joukkoon.

Työpajatoiminnassa olevien ja työttömänä olevien vastauksissa useimmin neljän hyvinvointia tuovan asian joukkoon valitaan huolettomuus rahasta (41 % ja 42 % vastaajista). Työpajatoiminnassa olevista 38 % nostaa perheen ja läheiset ja 35 % mahdollisuuden olla oma itsensä neljän hyvinvointia tuovan asian joukkoon. Muista vastaajista eniten mainintoja neljän hyvinvointia tuovan asian joukossa mainitaan työssäkäynnin mielekkyys (41 % vastaajista), pääsy lääkäriin tai terveyskeskukseen (36 % vastaajista) sekä monipuolisen, sopivan ruoan (27 % vastaajista).

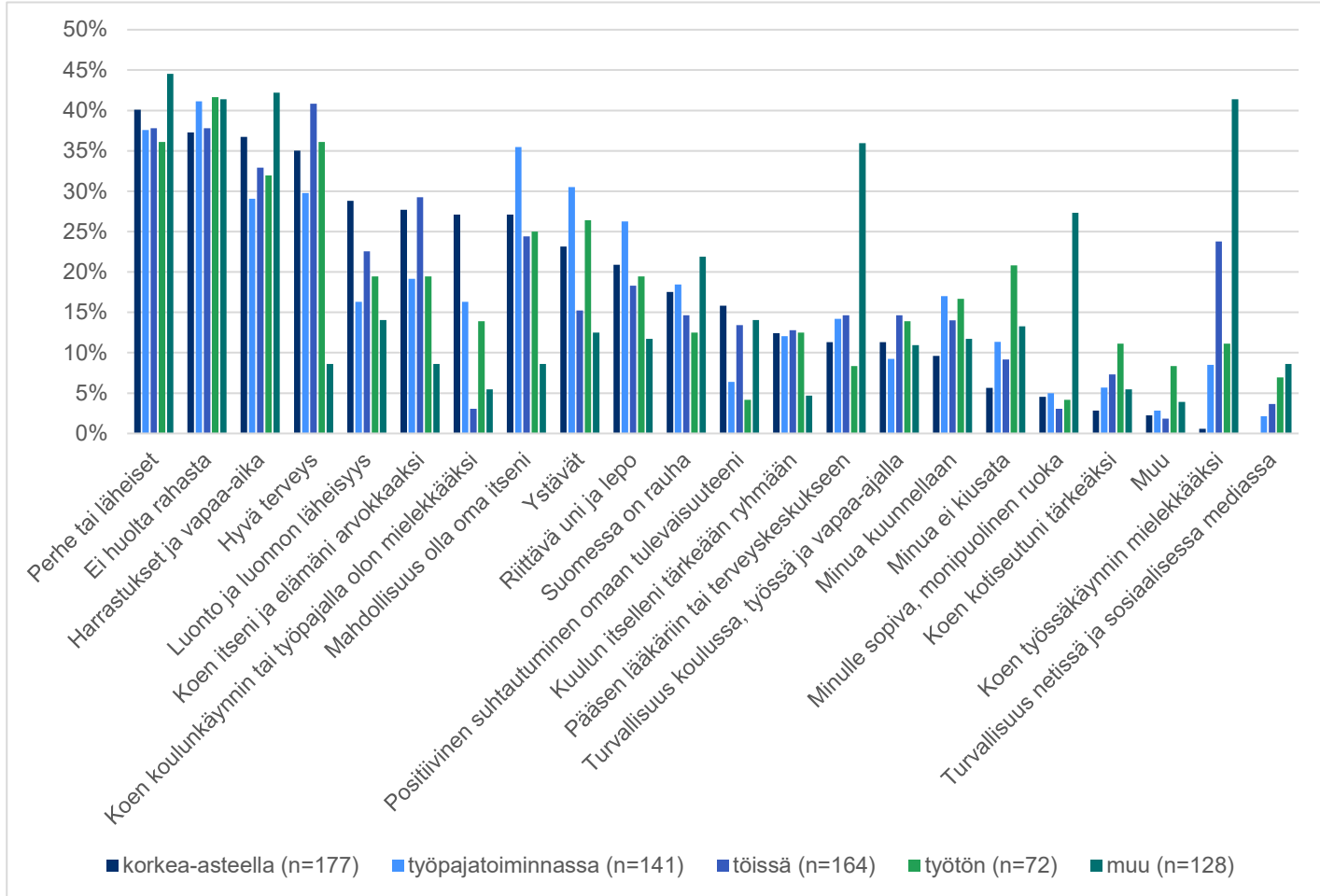

Neljä asiaa, jotka tuovat hyvinvointia elämäntilanteen mukaan, yläkoulussa, lukiossa ja ammattikoulussa opiskelevat. Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 27 905

Neljä asiaa, jotka tuovat hyvinvointia elämäntilanteen mukaan, korkea-asteella opiskelevat, työpajatoiminnassa olevat, töissä ja työttömänä olevat ja muu. Vastaajien määrä 7081, valittujen vastausten määrä 27 905

Kuulemistyöpajat

Kuulemistyöpajoja järjestettiin 6 teemasta, jotka olivat nousseet kyselyn tuloksista. Kuulemistyöpajojen tuotokset ovat kuvattuna alla teemoittain. Työpajat koostuivat ajatusten lämmittelystä, nuorten valitseman ongelman käsittelystä Ongelmapuu-menetelmällä sekä ratkaisujen viestimisestä päättäjille Minimielenosoitus-menetelmällä. Lämmittely toteutettiin itsenäisenä työskentelynä useimmiten Mentimeter-alustalle, Ongelmapuu- ja Minimielenosoitus -työskentelyt toteutettiin nuorten pienryhmätyöskentelynä.

Raportissa nuorten tunnistamat haasteet on koottu nuorten pienryhmätyöskentelyistä ja ne ovat nuorten kielellä ilmaistu. Nuoret ovat pohtineet aiheiden syitä ja seurauksia sekä ihannemaailmaa. Kaikissa aiheissa ihannemaailmaa ei olla käsitelty, vaan työpajassa on menty suoraan ratkaisuihin ja viesteihin päättäjille. Viestit päättäjille ovat suoria sitaatteja nuorilta.

Ilmastonmuutos ja ilmastokriisi

Työpajoja toteutettiin Helsingin medialukion, Lauttasaaren yhteiskoulun, Viikin normaalikoulun ja Padasjoen yhtenäiskoulun ja lukion opiskelijoille. Työpajoja toteuttivat Osallisuuden osaamiskeskuksen fasilitaattorit sekä opettajat itsenäisesti opetusryhmilleen. Työpajoihin osallistui arviolta 120 nuorta.

Yhteenveto teeman työpajojen tuloksista

Ilmastonmuutos aiheuttaa pelkoa ja huolta nuorissa. Työpajoissa kysyttäessä mieleen tulevia asioita ilmastonmuutoksesta, eniten toistuva ajatus on ahdistus. Nuoret tunnistavat ilmastonmuutoksen globaalit seuraukset (merenpinnan nousu, kuivuus, luonnonkatastrofit, eliökato) ja myös sen, että talous usein ajaa ilmastoasioiden yli. Myös ihmisten välinpitämättömyys ilmastonmuutokseen mainitaan työpajoissa.

Työpajoihin osallistuneiden nuorten selkeä viesti päättäjille on siirtyä puheista konkreettisiin toimenpiteisiin ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi. Ilmastotoimilla on jo kiire. Nykyiset päättäjät rakentavat päätöksillään tulevien aikuisten maailmaa.

Mitä asioita tulee mieleen? -lämmittely

Työpajan alussa nuorita kysyttiin Mentimeter-alustaa hyödyntäen, mitä ajatuksia ilmastonmuutos ja ilmastokriisi heissä herättävät. Eniten toistuvina sanoina nousivat huoli, ahdistus ja pelko.

Nuorten mielestä ratkaistavat haasteet:

- 1. Merenpinnan nousu, jäätiköiden sulaminen, meren lämpeneminen (mainittu 7 kertaa työpajoissa)**

- Syinä merenpinnan nousulle nähtiin meren lämpötilojen lämpeneminen, fossiiliset polttoaineet ja poliittisten toimien riittämättömyys. Ihmisten toimien takia tapahtuva ilmastonmuutos ihmisten takia aiheuttaa myös merenpinnan nousun. Myös kierrätyksen puute, resurssien turha käyttö, liika lentäminen, muovin käyttö, laivaliikenne sekä öljy- ja kaasuvahingot mainitaan.
- Merenpinnan nousun, jäätiköiden sulamisen ja meren lämpenemisen myötä seuraa tulvia, golfvirta muuttuu, ihmiset ja eläimet menettävät kotinsa erityisesti rannikolla ja saarivaltioissa. Merenpinnan nousu vaikuttaa elinolosuhteisiin ja eriarvoisuus lisääntyy, eliölajit ovat vaarassa, satojen pilaantuminen, sään ääri-ilmiöiden lisääntymiset.
- Ihannemaailmassa ilmastonmuutos saadaan hillintään ja rakennetaan vahvempia taloja. Suomessa kierrätyskulttuuri on vahvaa. Sähköautoja käytetään, sillä ne ovat hyviä taistelijoita päästöjä vastaan. Suomessa ilma on puhtaampaa ja maailmalla rannikkoasuminen turvallisempaa, on enemmän kaloja, merenpinta alhaisempi, on vähemmän sään ääri-ilmiöitä, kauniit koralliriutat, puhtaampi vesi, ja merenkulku on rauhallisempi. Myös ravinnerikkaampi maaperä, luonnon monimuotoisuus säilyy ja huolettomammat ihmiset mainitaan työpajoissa.

2. Fossiilisten polttoaineiden liiallinen käyttö/kasvihuonekaasut (mainittu työpajoissa 3 kertaa)

- Nuoret nostavat työpajoissa teollisuuden ja liikenteen hiilipäästöt ja kapitalismin fossiilisten energianlähteiden käytön syiksi. Sähkön käyttö ei niin tehokasta ja sitä ei ole niin helppo saada. Muut lähteet kuin fossiiliset polttoaineet ovat kalliita.
- Seurauksena fossiilisten polttoaineiden liiallisesta käytöstä ilmastonmuutos nopeutuu, jäätiköt sulavat ja jääkarhut kuolevat sukupuuttoon. Elinalueet katoavat, ilmakehän lämpeneminen, Myös maininta hintojen noususta ilman fossiilisia polttoaineita mainitaan, Riippuvuus tietyistä valtioista voi johtaa konflikteihin maailmalla.
- Ihannemaailmassa olisi vähemmän päästöjä, fossiilisten energianlähteiden käyttö vähenisi. Vähennetään lentämistä, suositaan julkisia kulkuneuvoja sekä keksitään tapoja hyödyntää polttoaineita, jotka eivät tuota kasvihuonekaasuja. Suositaan enemmän vihreää energiaa ja ydinenergiaa. Lajit ja elinalueet säilyvät sekä jäätiköiden sulaminen ja ilmakehän lämpeneminen hidastuu. Maailmassa ei myöskään olisi yhtä paljon konflikteja

3. Ilmasto lämpenee Suomessa ja maailmassa (mainittu työpajoissa 3 kertaa)

- Ilmaston lämpenemisen syinä nähdään liha- ja eläintuotanto, matkustamisesta koituvat hiilidioksidipäästöt sekä korkea elintaso ja ylikuluttaminen. Osaa ihmisistä ei kiinnosta vähentää päästöjä tai kierrättää. Poliittiset konfliktit vievät fokuksen ilmastonmuutoksesta muualle. Suuri kulutus, väestön kasvu ja kaupungistuminen hidas päätöksenteko mainitaan myös.

- Seurauksena ilmasto lämpenee niin Suomessa kuin maailmassa. Eliöt tuhoutuvat, ilma saastuu, vesistöt saastuvat ja jäätiköt sulavat. Ilmaston lämpenemisestä seuraa maailmalla ilmastokriisejä ja sotia. Myös kaatopuistikkojen kuormitus, metsäpalot, otsonikerroksen oheneminen mainitaan työpajoissa.
- Ihannemaailmassa eläimiä suojeltaisiin, matkustettaisiin vähemmän, liikuttaisiin sähköllä ja olisi astetta pienempi elintaso. Olisi myös ideaali lämpötila ja kasvit kasvaisivat paremmin ja eliöitä ei kuolisi sukupuuttoon. Tulisi vähemmän suuria ilmastokriisejä Ihannemaailmassa olisi yhteisöllisyys päätöksenteossa ja yritykset mukana ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Tehdastyö olisi ekologista, lajit säilyvät, merivedet ovat kirkkaita ja luonto on monimuotoinen. Yhteiskunta on ekologinen.

4. Ilmanlaadun saastuminen /saastuttaminen (mainittu työpajoissa 2 kertaa)

- Työpajoissa nuoret näkevät syinä ilmaston lämpenemisen ja ihmisen toiminnan ilmanlaadun saastumiselle (bensini-autot, tehtaot, roskaaminen, saastuttavat kulkuneuvot). Donald Trump ei uskonut ilmastonmuutokseen ja levitti tietoa ihmisille, mikä ei ollut totta. Suurin osa tykkää käyttää omia autoja ja moottoripyöriä julkisten, kävelemisen tai pyöräilyn sijaan. Joissakin maissa ei ole mahdollisuutta esim. pyöräillä tai kävellä paikasta toiseen tai ei ole julkisten käyttömahdollisuutta, joten täytyy käyttää autoa.
- Ilmanlaadun saastuttamisesta seuraa hengenahdistusta ja se vaikuttaa astmaan. Saastuttaminen heikentää ilmanlaatua ja hiilidioksidipäästöt nousevat, ilmasto saastuu ja lämpenee, jonka takia jäätiköt sulavat ja sen takia eläimet kärsivät.
- Ihannemaailmassa maapallo olisi värikkäämpi ja kasveja olisi enemmän, hapen ja ilmanlaatu olisi parempi, eläimillä olisi mukavimmat oltavat, keuhkot voisivat paremmin, lämpötilat eivät nousisi liian korkealle, tulvat, hurrikaanit tai tsunamit loppuisivat tai vähenisivät.

5. Eläinten kuoleminen (mainittu työpajoissa 2 kertaa)

- Eläinten kuoleminen syinä nähdään sademetsien kaataminen ja teollisuus. Ilmasto lämpenee ja eläimet eivät ole tottuneet muutokseen, useat merieläimet kärsivät roskien määrästä vedessä, äärimmäiset sääilmiöt, ruoan tuotanto, puiden kaataminen (maatilojen rakentaminen), roskaaminen, liika kalastaminen, kasvit kuolevat, jolloin kasvissyöjillä ei ole ruokaa.
- Eläinten kuoleminen seurauksena tärkeitä jokia ja järviä kuivuu, eläinlajeja kuolee sukupuuttoon, pihvi loppuu kesken ("esim. KFC menee konkkaan"). Kaikilla eläimillä on tarkoitus, sillä niiden kuolemista muu luonto kärsii, Ruoka vähenee ja muilla lihansyöjillä ei ole ruokaa. Ravintoketju tuhoutuu, kun pölyttävät eläimet kuolevat. Kasvit vähenevät biodiversiteetti pienenee.

- Ihannemaailmassa roskaaminen lopetetaan. On enemmän kasvissyöjiä, jolloin myös enemmän metsiä. Ihmiset kierrättävät materiaaleja ja tuotetaan enemmän ekologisesti tuotettua lihaa. Suositaan kotimaisia tuotteita ja lopetetaan massatuotanto.

6. Ilmastonmuutos

- Ilmastonmuutoksen syinä nostetaan uusiutumattomien energianlähteiden käyttö, ylikulutus ja halpateollisuus, päästöt, liikenne, teollisuus, hiilidioksidin määrän kasvaminen ilmakehässä, liikenne, ihmisten määrä ja se, ettei kierrätetä tarpeeksi
- Ilmastonmuutoksen seurauksena jäätiköt sulavat ja merenpinnat nousevat, eläimet kuolevat joukkosukupuuttoon ja biodiversiteetti heikkenee. Nuoret nostavat seuraukseksi myös sään ääri-ilmiöt, kuivuuden ja lapsi- ja halpatyövoiman käytön lisääntymisen maailmalla. Ilmasto lämpenee, joka aiheuttaa mm. luonnon tuhoutumista ja ilmastopakolaisuutta.
- Ihannemaailma on sellainen, jossa käytetään uusiutuvia energianlähteitä ja ongelmat ratkaistaan. Asuminen päiväntasaajalla olisi taas mahdollista, viljeleminen helpottuu ja nälänhätä vähenee. Jos kaikki mihin tarvitsisi polttoainetta vaihdettaisi sähköiseksi, maailma olisi puhdas ja parempi paikka elää sekä ihmisille että eläimille sekä kasveille.

7. Ihmisten suhtautuminen

- Ihmisten välinpitämättömän suhtautumisen syinä nähdään toivottomuus, oma mukavuus ja tietämättömyys. Myös epäily siitä, voiko yksin vaikuttaa aiheuttaa välinpitämättömyyden suhtautumista
- Välinpitämättömyyden seurauksena ei saavuteta tavoitteita ja vaikuttaminen ilmastonmuutokseen on epätehokasta.
- Ihannemaailmassa ihmiset ovat yhtenäisiä taistelussa ilmastonmuutosta vastaan. Tällöin tieto lisääntyy, ilmastonmuutokseen vaikuttaminen tehostuu, ilmastonmuutosta on helpompi hillitä ja yksilötasolla tarvitsee tehdä vähemmän. Peruuttamattomat muutokset vähenevät ja usko ihmisten pystyvyyteen lisääntyy.

8. Luonnonkatastrofit

- Luonnonkatastrofien syinä nähdään ilmastonmuutos, roskaaminen ja että hiilidioksidia vapautetaan liikaa. Mannerlaatat myös liikkuvat aktiivisemmin
- Seuraukset monet maat päiväntasaajaan lähistöllä lämpenevät niin paljon ettei siellä voi asua. Kuivuus ja lämpeneminen aiheuttaa metsäpaloja ja kasvien/ruoan kuihtumista. Seurauksena

syntyy paljon ilmastopakolaisuutta. Ihmisten määrä kasvaa (birthrate) ja sään ääri-ilmiöt yleistyvät.

- Ihannemaailmassa on hyvä biodiversiteetti, vain vähän aavikkoja ja vedenpinta on normaali eikä nouse. Maailma elää tasapainossa, on enemmän kasvillisuutta, parempi/raikkaampi ilma ja eläimiä ja luontoa suojellaan.

9. Rahaa käytetään liikaa ei-ekologiseen kulutukseen

- Syinä nähdään se, että ympäristöystävälliset tuotteet ovat kalliita ja ihmiset ovat mukavuudenhaluisia. Kapitalismi, epätasa-arvo, ahneus, öljyriippuvaiset valtiot mainitaan työpajoissa syinä.
- Seurauksena ilmastonmuutosta vähätellään ja käytetään halpoja, mutta ympäristölle haitallisia tuotteita. Ilmastotavoitteet viivästyvät, luonnonvaroja kulutetaan liikaa ja ilmastoa kuormitetaan ”turhaan”. Myös korruptio ja ympäristöystävällisten tuotteiden hyljeksintä mainitaan.
- Ihannemaailmassa ihmiset tuottaisivat enemmän tuotteita itse. Ilman rahaa vaihtotalous olisi käytössä ja ihmiset eivät haalisi niin paljon tavaraa ja ei olisi kapitalismia tai korruptiota, ihmiset arvostavat tavaroitaan enemmän. Näiden seurauksena ilmasto kuormittuu vähemmän

10. Kuivuus

- Kuivuuden syinä nähdään viljelyalueiden suojaaminen, maan liikakäyttö, ilmakehän lämpeneminen ja sadannan vähäisyys.
- Kuivuuden seurauksena tuotanto pienenee, raaka-aineita on vähemmän ja metsäpalot lisääntyvät. Eläimet ei sopeudu kuivuuteen ja siitä seuraa kuolleisuutta. Ruoan puute aiheuttaa nälänhätää.
- Ihannemaailmassa käytetään erilaisia viljelytapoja esim. peltometsäviljelyä. Lisätään erilaisten täsmäkastelumenetelmien käyttöä ja vähennetään metsähakkuita. Väestönkasvua on rajoitettu, metsiä suojellaan ja keksitään kasveja, jotka kestävät kuivuutta. Maailmassa on myös aktiivisia toimia metsäpalojen ehkäisemiseksi ja eläinsuojelun vahvistamiseksi

11. Ympäristön tuhoutuminen

- Ympäristön tuhoutumisen syinä nähdään ihmisten itsekkyyden ja se, etteivät ihmiset kunnioita eläimiä. Merien saastutetaan ja eläinten elinalueita pienennetään. Myös ihmisten roskaaminen ja päästöt mainitaan kysyttäessä nuorilta syitä ympäristön tuhoutumiseen.

- Seurauksena eläimet kärsivät ja kuolevat sukupuuttoon, ruoan puute lisää nälänhätää ja luonnon monimuotoisuus vähenee. Maatalous ei toimi ja työpaikat vähenevät. Ihmisten ei ole mahdollista elää ilman eläimiä.
- Ihannemaailmassa roskaamiselle pistetty 0-toleranssi ja siitä sakotetaan. Eläinten elinalueita on laajennettu ja ihmiset tietävät asioista enemmän. Eläimille on turvakoteja ja eläinten laiminlyönnistä rangaistaan. Ilmastonmuutos hidastuu ja luonnon monimuotoisuus pysyy yllä. Ylimääräistä ruokaa jaetaan sitä tarvitseville eikä sitä heitetä roskiin, maataloutta on kehitetty parempaan suuntaan ja kasvisruokia kehitetty enemmän.

Viestejä päättäjille ilmastonmuutoksesta ja ilmastokriisistä:

”Toimikaa!”

”Lisää uusiutuvien energialähteiden käyttöä”

”Rajoittakaa fossiilisten polttoaineiden käyttöä”

”Kierrätetään”

”Hiilivero tänne nyt!”

”Äänestäkää vihreitä”

”Uusiutumattomien energialähteiden vaihto uusiutuviin”

”Roskaamisesta rankaistava lailla”

”Globaali yhteistyö”

”Tehtaiden jätteidenkäsittelyä ekologisempaan suuntaan”

”Kierrätysmahdollisuuksien lisääminen”

”Luonnon elvyttäminen”

”Vaihtakaa nykyiset jäätiköt keinotekoisiiin, joten ne ei voi sulaa”

”Poistakaa hiilitehtaat”

”Ei hiilitehtaita”

”ostaa sähköautoja”

”liikkuu kävellen, pyörällä tai julkisella liikenteellä”

”hiilineutraalisuus”

”Puita ja luontoa pitää suojella”

”Parempaa ruokaa ettei tule ruokahävikkiä”

”Halvemmat hinnat second-hand-kauppoihin (kierrättäminen halvemmaksi)”

”Käyttäkää enemmän uusiutuvia energialähteitä”

”Kannattakaa ihmisiä kierrättämään palkinnoilla”

”Bensaveroja alas”

”Rahdit laivoilla!”

”Puiden kasvatus”

”Insinööreille lisää palkkaa”

”Metsäkadon pysäytys”

”Roskaamisesta rankaistava lailla”

”Luonnonsuojeluoperaatioita Enemmän!!”

”Kuunnelkaa niitä jotka tietää! Mieti kun oma henkesi olisi vaakalaudalla!”

”Bensan hinnan tukeminen pitäisi lopettaa maissa, joissa sitä tuetaan ja alueilla jossa on julkinen liikenne”

”Haluaisitko itse olla saunassa päivästä toiseen? Ei planeettammekaan!

”Ihmisten motivoiminen, kannustaminen ja palkitseminen”

- "Raha rikkoo ympäristön"
- "Vähennetään fossiilisia polttoaineita"
- "Raha haisee hiilipäästöiltä!"
- "Älä kaasuta maailmaa"
- "Kasvattakaa enemmän metsää kuin kaadatte"
- "Tiedon lisääminen ja väärän tiedon korjaaminen"
- "Tiedostakaa vaikeudet muualla maailmassa ja auttakaa muita tajuamaan!!!"
- "Julkista liikennettä täytyisi lisätä muihin maihin enemmän"
- "Liikkukaa ekologisemmin"
- "Vähentäkää hiilidioksidipäästöjä"
- "Rakentakaa robotti, joka syö muoviroskaa ja ulostaa sen käyttökelpoisena muovina"
- "Kestävämpiä kulutusvalintoja!"
- "Yhteisöllisempi ja epäitsekkäämpi päätöksenteko"
- "Säästä rannikoiden metsät asunnoilta!"
- "Niiden alueiden suojelu, joihin merenpinnan nousu vaikuttaa!"
- "Ekologisemman yhteiskunnan rakentaminen globaalisti"
- "Rakennetaan enemmän ydinenergiavoimaloita"
- "Rakennetaan lisää tuulivoimaloita"
- "Enemmän tukia uusiutuville energianlähteille"
- "Vähemmän tukia fossiilille polttoaineille"
- "Fossiilisten polttoaineiden käyttö sähköntuotannossa [pienemmäksi]"
- "Lahjoitukset eläinten suojeluun"
- "Kouluissa enemmän kasvisruokaa"
- "Kaupassa riistalihan ja kasvisruoan hintoja lasketaan"
- "Metsien hakkuita vähennetään"
- "Eläinten kärsiminen ja sukupuuttoon kuoleminen"
- "Toimikaa metsäpalojen sammuttamiseksi nopeammin"
- "Perustetaan enemmän luonnonsuojelualueita (vesistöihin ja metsiin yms.)"
- "Metsien hakkuiden vähentäminen"
- "Toimitaan tosissaan ilmastomuutosta vastaan eikä jäädä vain puheen tasolle!"
- "KUIVUUS"
- "Kotimaamatkailu lentämisen sijaan mainostamalla enemmän kotimaisia nähtävyyksiä"
- "Turhan teollisuuden poistaminen"
- "Fossiilisten polttoaineiden vähentäminen"
- "Julkisilla kulkeminen lisäämällä julkisia kulkuyhteyksiä"
- "Veden pinnan nousu"
- "Kuhan nyt tekisi jotain"
- "Tekeminen enemmän kuin puhuminen"
- "Miljardöörit pois"
- "Käytettäisiin enemmän uusiutuvia energianlähteitä"
- "Lopeta polttoaineiden käyttö!"
- "Kiina täytyy lopettaa noin nopea teollisuuden lisääminen"
- "Enemmän ydinreaktoreita energianlähteenä"
- "Metsien tuhoamiseen vähennystä"
- "Vähemmän liikennepäästöjä"
- "Enemmän sähköautoja!"
- "Fuusioreaktoreiden rakennus"
- "Vaadimme autoliikenteen vähentämistä"

- ”Vähentää kulutusta”
- ”Julkiseen liikenteeseen panostamista”
- ”Ympäristöystävällisiä käytäntöjä”
- ”Tukekaa vihreää kehitystä”
- ”Tukekaa julkista liikennettä”
- ”Keskitytään lokaaliin tuotantoon, ettei tulisi turhia ilmastopäästöjä kuljetuksista”
- ”Vähemmän sotia!”

Lisäksi Lauttasaaren yhteiskoulun seitsemännen luokan oppilaan viesti päättäjille:

”Minun mielestäni eläinten tehokasvatus ja turkistarhaus ovat ilmastonmuutokseen liittyviä ongelmia, joihin poliitikkojen pitäisi puuttua.

On arvioitu, että eläinten kasvatus ihmisten ruoaksi on yksi suurimmista syistä ilmastonmuutokseen. Maailman väkiluku kasvaa huimaa tahtia ja samalla lisääntyy niiden ihmisten määrä, jotka haluavat syödä eläinkunnan tuotteita ravinnokseen. Lisäksi nykyajan ihmiset syövät lihaa ihan liian paljon, kuten tutkimuksissa on huomattu. Liiallisella lihansyönnillä on myös terveyshaittoja.

Lihantuotannolla ja turkistuotannolla on monia haittoja ympäristölle. Lihantuotannosta tulee valtavat kasvihuonekaasupäästöt. Suuri osa maailman maa-alasta on otettu joko eläinten laidunmaaksi tai eläinten rehujen kasvatukseen. Tämä on jo aiheuttanut luonnon monipuolisuuden heikentymistä ja lajien sukupuuttoja. Sekä turkistuotannosta että muusta eläintuotannosta valuu jätevesiä ympäristöön, mikä aiheuttaa mm. vesistöjen rehevöitymistä. Turkistarhaus myös tuottaa Suomessa vuosittain huolestuttavan isot typpi- ja fosforipäästöt.

Yhtenä ratkaisuna ehdottaisin, että Suomen valtio tai jopa EU tukisi nykyistä enemmän uusien kasvipohjaisten tuotteiden kehittäjiä. Lisäksi voisi tukea maanviljelijöitä/ihmisiä, jotka haluaisivat siirtä eläintuotannosta kasvien viljelyyn.

Nykyajan ihminen pärjää mainiosti ilman turkiksia, joten turkistarhoja ei tarvita enää ollenkaan. Turkistarhauksella on oikeastaan vain haittapuolia. Se on menneen maailman elinkeino eikä kukaan muu hyödy siitä kuin turkistarhan omistaja.

Toivottavasti päättäjät kuuntelevat korvat höröllä meidän nuorten mielipiteitä, koska he rakentavat maailmaa, jossa meidän ja meidän lastenlastenlasten pitää pystyä elämään.”

Yhteisöllinen nuorten maailma tulevaisuudessa

Työpajoja toteutettiin Omnian tutkintoon valmentavan koulutuksen opiskelijoille, Ekenäs högstadieskolan ja Ekenäs gymnasiumin oppilaille ja opiskelijoille sekä nuorten työpajatoiminnassa oleville Helsingissä. Lisäksi

teemasta toteutettiin Digiraati-keskustelu. Yhteisöllisyistyöpajoihin ja Digiraatiin osallistui yhteensä 62 nuorta.

Yhteenveto teeman työpajojen tuloksista

Työpajoissa käsiteltiin, mitkä asiat tuovat yhteisöllisyyttä nuorten elämässä ja mitkä haastavat sitä. Eniten yhteisöllisyyttä nuorten maailmassa haastavat kiusaaminen, syrjintä ja rasismi. Kiusaamista tapahtuu erityisesti koulussa ja sosiaalisessa mediassa. Yhteisöllisyys-työpajojen keskustelut sivusivat osaltaan terveysteemaa mielenterveyden osalta. Nuoret näkevät kiusaamisen johtuvan kiusaajan huonosta olost, jota hän kiusaamalla levittää ympärilleen. Kiusaaminen johtuu nuorten mielestä usein yksittäisten ihmisten pahoinvoinnista ja siitä, ettei ymmärretä erilaisuutta. Digiraatikeskustelussa nousi myös kokemus aikuisten toisinaan vähättelevästä suhtautumisesta kiusaamiseen.

Työpajojen toistuvat viestit vaativat kiusaamiseen puuttumista ja kiusaamisesta seuraavia rangaistuksia voitaisi kiristää. Kiusaamista voidaan ehkäistä yksilöiden mielenterveyttä tukemalla. Myös vanhempia pitäisi tukea kasvatuksessa enemmän. Somessa tapahtuvaan kiusaamiseen voi olla vaikea puuttua, mutta tätä voitaisi parantaa esimerkiksi antamalla tiukemmat ohjeet sosiaalisessa mediassa toimimiseen. Työpajoissa nostetaan ratkaisuin muun muassa mielenterveystaitojen ja tunnetaitojen opettamista koulussa. Työpajoissa ja Digiraatikeskustelussa nostetaan myös se, että nuorten parissa toimivien aikuisten valmiuksia puuttua kiusaamiseen ja kohdata nuoria tulisi parantaa.

Mitä asioita tulee mieleen? -lämmittely

Yhteisöllisyys tarkoittaa nuorten mielestä hyvää ryhmähenkeä, yhdessä tekemistä ja tasa-arvoa. Ryhmässä saa olla oma itsensä. Koulu ja harrastukset mainitaan paikkoina, joissa yhteisöllisyyttä rakennetaan.

Nuorten mielestä ratkaistavat haasteet:

1. Kiusaaminen ja nettikiusaaminen, syrjintä (mainittu työpajoissa 10 kertaa)

- Kiusaamisen syinä nähdään työpajoihin osallistuneiden nuorten mielestä erilaisuus, kateellisuus ja asennevammaiset ihmiset. Ei ymmärretä toista ja on empatian puutetta. Kiusaamisen taustalla on joskus myös syrjintää ulkonäön, käytöksen, uskonnon, ihonvärin tai koulumenestyksen perusteella. Voi olla myös erimielisyyksiä tai vihaa ihmisten välillä. Kiusaamista tapahtuu niin koulussa kuin vapaa-ajalla sosiaalisessa mediassa.

Kiusaajat kiusaavat oman pahan olon takia, kiusaajalla on huono elämäntilanne ja henkilökohtaisia ongelmia. Kiusaaja tai syrjijä ei ole tyytyväinen ja hän on vihainen. Myös se, että kiusattu tai syrjitty on kohdellut muita huonosti, mainitaan kiusaamisen syyksi. Kiusaavat ihmiset ovat epävarmoja, pelkäävät itse tuomitukse tulemista ja yrittävät saada valtaa. Kotiolosuhteet ja vanhemmat mainitaan myös. Kiusaajat voivat huonosti, koska kotona on asiat huonosti.

- Kiusaamisesta seuraa masennusta, surullisuutta, syrjäytyneisyyttä. Kiusaamisen kohteeksi joutuvilla on huono itsetunto, itsemurha, itsetuhoisuus, Ei luota keneenkään, väkivalta, aggressiivisuus, riski kiusatun mielenterveyden romahtamiseen. Kiusaaminen huonontaa myös ryhmähenkeä.

Kiusaamisen selvittäminen vie aikaa. Kiusattu voi joutua selvittämisestä vaaraan ja kiusaaja vakaviin ongelmiin. Kiusaamisella on myös pitkäaikaisia seurauksia, se voi jättää elämänmittaisen trauman ja tuottaa ongelmia tulevaisuuden opinnoissa/urassa. Kiusatuksi tullut voi tulevaisuudessa alkaa kiusata itse. Kiusattu itse tulla epävarmaksi ja käyttäytyä huonosti.

- Ideaalimaailmassa on vain vähän tai ei ollenkaan kiusaamista. Erilaisuuden vuoksi ei kiusata ja paha oloa ei purettaisi muihin. Paha oloa potevat kiusaajat saisivat matalalla kynnyksellä apua. Enemmän resursseja mielenterveyteen ja tukea nuorille, jotta saavat tarvitsevansa tuen. Koulussa olisi Mindset-ohjelma, opettaa oppilaita mielenterveydestä ja eri tapoja käsitellä tunteita, sen sijaan että purkavat asioita muihin. Kaikki ovat iloisia ja kaikilla on mukava olla. Kaikki voisivat paremmin eivätkä tekisi mitään itselleen. Lapset ja nuoret olisivat iloisempia, itsemurhatilastot laskevat, käytetään resursseja ja aikaa tärkeämpiin asioihin.

Ilman kiusaamista ihmiset ovat itsevarmempia ja sosiaalisempia ja uskaltaisivat hankkia uusia ystäviä. Kaikki saavat olla oma itsensä ja ketään ei jätettäisi yksin. Jokaisella tulisi olla edes yksi kaveri. Ihmiset tulee toimeen ja on hyvä olla eikä ketään tuomittaisi pienten erojen takia. Ketään ei syrjittäisi myöskään kateellisuuden takia. Kiusaavat voisi hyväksyä faktan, että sen takia ei kiusata.

2. Epäystävällisyys, epäkunnioitus muita ihmisiä kohtaan (mainittu työpajoissa 2 kertaa)

- Epäystävällisyyden ja epäkunnioituksen taustalla on huono käytös ja niitä voi tapahtua ulkonäön, kulttuurin tai käyttäytymisen perusteella. Työpajoissa myös mainitaan, että vanhemmat eivät osaa kasvattaa omia lapsiaan.
- Epäystävällisyyden seurauksena syntyy huono ilmapiiri. Epäystävällisyys tai kiusaaminen voi johtaa itsetuhoisuuteen ja väkivaltaisuuteen. Ei osaa kommunikoida muiden ihmisten kanssa ja on epäkunnioittava.
- Ideaalimaailmassa sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen on puututtu ja vanhemmat osaavat kasvattaa lapsensa paremmin.

3. Mielenterveys

- Nuoret nostavat kuulemistyöpajassa huonon mielenterveyden syyksi heikolle yhteisöllisyydelle. Mielenterveysongelmien taustalla nähdään useimmin yksinäisyys. Lisäksi huumeet, väkivalta, se, ettei tule nähdä itsenään, ja jokin trauma mainitaan heikentyneen mielenterveyden taustalla. Ihmisellä ei välttämättä ole tietoa tai ei osaa sanoa, miksi voi huonosti. Myös pitkäaikainen stressi,

tietämättömyys, kenen puoleen kääntyä, hoitoon pääsemisen pitkä odottaminen ja sosiaalinen media mainitaan mielenterveyden ongelmien taustalla

- Yhteiskunnan vaikutus voitiin nostetaan vahvasti keskustelussa. Töitä tehdään palkkakuitista palkkakuittiin, on oravanpyörässä. Rahat riittää asumiseen ja ruokaan, mutta mitään ei jää yli. Melkein koko yhteiskunta on osa oravanpyörää, paitsi kaikkein rikkaimmat. Yhteiskunta myös asettaa nuorille paljon odotuksia, että koko ajan pitää päästä eteenpäin. Koulussa ei ole mahdollisuutta valita vaan fokusoi arvosanoihin. Pitää valita tosi aikaisin mitä opiskelee ja tekee työkseen

Koulu fokusoi aineisiin ja sitten pitää yhtäkkiä tietää mitä pitäisi tehdä. Koulu valmistaa nuorten mielestä väärin asioihin: testaa mitä me muistetaan eikä mitä osataan. Kun koulusta pääsee, tuntee itsensä tyhmäksi, painotetaan arvosanoja. Pitäisi enemmän fokusoida eri osaamisiin/taitoihin (sosiaalinen jne) Minkä koulussa oppii ei tunnu tärkeältä: koulussa ei opita maksamaan laskuja, perustetaan firma tai vastaavaa. Koulussa pitäisi olla enemmän käytännön osaamista, kaikilla ei ole kotona ketään, joka voisi opettaa. Toisenlainen opetussuunnitelma? Myös opettajien taito kohdata nuoria mainitaan.

- Ratkaisuna nuorten mielestä tälle olisi koulussa ryhmäytymistaitojen opettaminen. Koulutuksia kouluun, esim. hyvinvointitekniikoita. Kurssi, joka voisi olla "ryhmäterapiaa". Kurssi koulussa, joka mahdollistaa keskustelun. Joku uskaltaa avata ajatuksiaan, joka voi johtaa siihen, että useimmat uskaltavat avautua. Myös Ammatillinen apu (terapia tai jotain ihan uusia avun muotoja) ja hoidon saaminen ajoissa ja halvemmalla mainitaan. Jos jollain on paha olo, kysy mitä kuuluu. Sovellus, jossa tehtäviä, jonka avulla ihmiset keskustelisivat enemmän toisten kanssa. Paremmiin tukea nuorille saada terapiaa ja tulla psykologin puheille, sekä koulussa että yhteiskunnassa

4. Piittaamattomuus/kohtaamattomuus läheisiltä ihmisiltä

- Tahallinen ja tahaton välinpitämättömyys läheisiltä aikuisilta tai muilta nuorilta nähdään syynä heikolle yhteisöllisyydelle. Piittaamattomuus on paljon pahempaa, kun se tulee läheisiltä ihmisiltä ja jos esimerkiksi asuu heidän kanssaan. Kun henkilö on joku, joka on sinulle tärkeä ja josta olet riippuvainen. Monet asiat tästä liittyy kiusaamiseen ja mielenterveyteen
- Ratkaisuna kohtaamisen parantamiselle olisi koulutus. Koulutusta kouluihin asiantuntevan asiantuntijan kanssa. Myös ihmisten, jotka yrittävät löytää virheitä muissa mieluummin kuin katsoa itseään peiliin, asenne on muututtava.

5. Huono ryhmähenki

- Huonon ryhmähengen syinä nostetaan työpajoissa syrjimin, kiusaaminen ja negatiiviset mielialat

- Huonosta ryhmähengestä seuraa se, ettei asioita ei saada tehtyä koulussa tai harrastusryhmässä kunnolla ja se vaikuttaa negatiivisesti. Huonosta ryhmähengestä seuraa myös masennusta ja muita mielenterveysongelmia.
- Ihannemaailmassa ryhmässä asiat saadaan tehtyä hyvin, kun kaikki ovat mukana innokkaana. Ketään ei kiusata ja kaikki otetaan mukaan. Ihmiset suhtautuvat positiivisesti asioihin ja kaikilla on hyvä mielenterveys

6. Pakollinen koulu, mutta ei ole riittävästi opiskelupaikkoja

- Työpajaan osallistuneet nuoret nostavat opiskelupaikkojen riittämättömyyden yhteisöllisyyttä koulussa haastavaksi asiaksi. Peruskoulun jälkeen ei ole riittävästi opiskelupaikkoja, vaikka kouluttautuminen on edelleen pakollista. Syynä tähän on politiikka, mutta yksilöiden huonoon käytökseen syynä nähdään huonot vanhemmat. Rasistiset vanhemmat kasvattavat rasistisia lapsia.
- Seurauksena mm. tutkintoon valmistaviin ryhmiin päätyy nuoria, jotka eivät sinne halua. Epämotivoituneet nuoret häiritsevät ryhmissä muiden opiskelua ja toimintaa.
- Ihannemaailmassa kaikille olisi riittävästi opiskelupaikkoja ja nuoret pääsevät sinne mihin hakevat ja haluavat.

7. Yhteiskunta on liian yksilökeskeinen

- Yhteiskunta on kehittynyt siihen suuntaan, ei yksittäistä syytä, ollaan opittu että on tärkeää saada tehdä juuri niin kuin haluaa, ei tarvitse välittää muista. Työpajaan osallistuneiden nuorten mielestä ennen oli pakko puuttua muiden asioihin ja tehdä asioita yhdessä, halusi tai ei.
- Seurauksena on vähemmän yhteisöllisyyttä niin yhteiskunnassa kuin nuorten arjessa. Sitä vastoin on enemmän yksinäisyyttä, eristyneisyyttä. Esimerkiksi naapureita ei tunneta lainkaan.

8. Vaikea saada psykologin apua

- Avun saamisen vaikeus psykologilta nostetaan työpajassa yhdeksi yhteisöllisyyttä haastavaksi asiaksi. Psykologille tai muuhun apuun on liian pitkät jonot.
- Seurauksena syntyy psyykkistä huonovointisuutta.
- Ihannemaailmassa on enemmän resursseja mielenterveyteen. Yhteiskunnassa pitää parantaa mahdollisuuksia päästä psykologiapuun työpaikkojen ja koulujen kautta.

9. Harrastukset ovat kalliita, yksipuolisia ja vaikeasti saavutettavia

- Työpajoihin osallistuneet nuoret näkevät myös harrastusmahdollisuuksien hinnan, yksipuolisuuden ja saavuttamattomuuden yhteisöllisyyttä haastavana tekijänä. Harrastuksiin on vaikea päästä, koska jäsenmaksut ja välineet voivat olla kalliita. Valtiolla ei ole varaa liian moneen harrastukseen samassa paikassa.
- Liikuntaharrastusten rajallisuuden seurauksena ihmiset liikkuvat vähemmän. Mitä vähemmän ihmiset kuntoilevat, sitä sairaammaksi he tulevat. Ihmiset lopettavat ja makaavat vain kotona sohvalla.
- Ihannemaailmassa harrastukset ovat ilmaisia tai halvempia nuorille. Verorahoja on myös ohjattu enemmän harrastusorganisaatioille.

Viestejä päättäjille yhteisöllisyydestä:

"Lakkaa olemasta epäkunniallinen (epäkunnioittava)"

"Kiusaamiseen pitää puuttua enemmän. Kiusaamisesta pitää rangaista kovalla kädellä"

"Lopettaa rasismi ja syrjintä. Tiukemmat ohjeet sosiaalisessa mediassa ja ystävällisempi mediaympäristö"

"Puuttukaa kiusaamiseen!"

"Jos on epäystävällinen, seuraukset voisivat olla vakavampia"

"Koulussa ja kotona pitäisi keskustella asiasta enemmän"

"Tukekaa vanhempia"

"Isompi budjetti isommille kouluille"

"Otaa ihmiset vastaan sellaisina, kun ne on"

"Puututaan kiusaamiseen"

"Kaikista pidetään hyvää huolta"

"Kaikki ovat kilttejä kaikille"

"Jos joku on yksin, otaa hänet mukaan. Ei kiusaa ketään ulkonäön perusteella."

"Vanhempien pitäisi kasvattaa paremmin"

"Harrastustukea paremman terveyden puolesta!"

"Enemmän resursseja mielenterveyteen!"

"Enemmän tukea nuorille"

"Palkatkaa muutama ulkopuolinen tukioppilaiksi"

"Pakota kaksi ihmistä tekemään yhteistyötä" (rakentaa luottamusta ja ymmärrystä)

"Tietää mitkä mahdollisuudet kiusaajalla on ratkaista ongelmansa. Keskustele jonkun kanssa, joka ymmärtää"

Loppulausuma Digiraadille: "Kiusaaminen ja syrjintä arjessa ja somessa"

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Nuorten Akatemian järjestämässä Digiraadissa keskustelimme kiusaamisesta ja syrjinnästä ja siitä, miten nämä näyttäytyvät nuorten arjessa. Raadin tavoitteena oli kartoittaa nuorten ajatuksia siitä, mitä nuorten mielestä kiusaamiselle ja syrjinnälle pitäisi tehdä. Raati pohjautui ministeriön valtakunnallisen nuorisotyön ja –politiikan ohjelman 2024–2027 (VANUPO)

valmisteluun ja sen loppulausuma toimitetaan ohjelmaa valmistelevalle työryhmälle ja liitetään osaksi VANUPOa.

Ennakkoluulojen purkaminen

”Vähemmistöihin kohdistuvaa syrjintää ja kiusaamista saataisiin ehkäistyä opettamalla erilaisuudesta ikätasoon sopivalla tavalla jo pienestä asti.”

Vähemmistöön kuuluvat nuoret kokevat eniten kiusaamista ja syrjintää. Erityisesti netti nuorten pääasiallisena tiedonlähteenä nähtiin johtavan ennakkokäsityksiin tai väärinymmärryksiin. Raadissa keskusteltiin tavoista, joilla tätä vähemmistöihin kohdistuvaa kiusaamista tai syrjintää voisi ehkäistä. Yksi ratkaisuehdotus oli erilaisuudesta opettaminen pienestä asti jokaiselle ikätasolle sopivalla tavalla. Raadissa nähtiin, että on tärkeää, ettei vähemmistöjä koskevia asioita eritellä esimerkiksi erilliseen oppituntiin, vaan integroidaan koko opetuksen laajuusena. Myös esimerkiksi heteronormisuutta olisi syytä purkaa läpi opetuksen.

Aikuisten rooli

”Mietin tilanteisiin suhtautuvia aikuisia esim. koulumaailmassa, välillä nähnyt, ettei tilanteisiin suhtauduta niin vakavasti kuin kuuluisi ja asiat ns. lakaistaan maton alle.”

Raadissa keskusteltiin aikuisten, esimerkiksi opettajien tai vanhempien, roolista kiusaamiseen tai syrjintään puuttumisessa. Raadissa tuotiin esiin esimerkiksi kokemuksia siitä, että kiusaamista olisi vähätelty ja esimerkiksi nettikiusaamisen vastaisella oppitunnilla keskitytty enemmän uhrien syyllistämiseen kuin vahvistettu sitä ajatusta, ettei kiusaaminen tai häirintä ole koskaan uhrin syytä. Raadissa ehdotettiin lisäkolutusta nuorten parissa toimiville aikuisille kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi.

Turvallisempi tila jokaiselle

”Kaikille vois tulla turvallisempi tila, jos kaikki ymmärtäisi kaikkia ihan sama mitä mieltä olisin, että ei heti tuomittaisi.”

Kolmas raadissa nouseva teema, ja yksi ratkaisu kiusaamiseen ja syrjintään, oli turvallisemmat tilat. Raadissa turvallisuuden puute myös nähtiin johtavan kiusaamiseen, jos kiusaajalla on esimerkiksi huono olla kotona. Myös siirtymävaiheet ja niiden tuoma turvattomuus voi purkautua toisten kiusaamisena. Turvallisempi tila nähtiin paikkana, jossa ketään ei tuomita. Turvallisempien tilojen luonti vaatii kuitenkin rakenteellista työtä erilaisissa yhteisöissä, kuten kouluissa, harrastuksissa ja perheissä.

Nuorten terveys ja terveystalvelut tulevaisuudessa

Työpajoja toteutettiin Etelä-Kymenlaakson Ammattiopistoon, Humanistiseen ammattikorkeakouluun, Espoon Omnian työpajatoiminnassa oleville nuorille, Turun Ammatti-instituutin opiskelijoille sekä Paraisten Sarlinska skolanin 9-luokkalaisille. Työpajoihin osallistui yhteensä 68 nuorta.

Yhteenveto teeman työpajojen tuloksista

Terveysteemaiset työpajat keskittyivät mielenterveyteen ja mielenterveystalveluihin pääsemiseen. Nuorten ajatuksissa terveydestä eniten toistuvat mielenterveysongelmien yleisyys ja avun vaikea saaminen. Mielenterveysongelmat aiheuttavat huolta ja nuoret näkevät myös uhan nuorten syrjäytymiselle osaltaan seurauksena mielenterveysongelmille. Toisaalta julkinen keskustelu on pureutunut tilanteeseen ja mielenterveysongelmien stigma on pienentynyt.

Mielenterveysongelmien syinä nähdään yksinäisyys, kiusaaminen, koulunkäynnin ja ihmissuhteiden ongelmat ja pitkittynyt väsymys. Koulu ja huoli tulevaisuudesta aiheuttavat myös painetta.

Mielenterveystalvelut koetaan vaikeina saavuttaa, saman asian kertominen monelle taholle sekä monimutkaiset palvelupolut vaikeuttavat avun saamista. Työpajoissa nousi myös huomio avun tarvitsijan vastuuttamisesta hoitoon pääsystä. Avun tarvitsijan on itse tiedettävä mistä apua on saatavilla.

Työpajoihin osallistuneiden nuorten mielestä stressiä aiheuttaviin tekijöihin kuten koulupaineisiin on puututtava. Apua olisi oltava myös helpommin saatavilla ja matalan kynnyksen hoitoja olisi oltava enemmän. Nuorten yhteisöllisyyttä ja ennaltaehkäiseviä palveluita on myös tuettava.

Mitä asioita tulee mieleen? -lämmittely

Nuorten ajatuksissa terveydestä eniten toistuvat mielenterveysongelmien yleisyys ja avun vaikea saaminen. Koulussa ei ole tarpeeksi tietoa ja palvelupolut ovat vaikeita ymmärtää. Esimerkiksi YTHS:n palveluita joutuu odottamaan pitkään Mielenterveysongelmat aiheuttavat huolta ja varsinkin korona-aikana yhteisöllisyyden puuttuminen näkyy mielenterveysongelmina.

Ratkaistavat haasteet:

1. Väsymys

- Väsymys nähtiin johtuvan toisaalta oman mielen sisällä tapahtuvista asioista (masennus, ahdistus, murheet, stressi, suorituspainet), tekemisestä (videopelit, some) ja koulupäivien pituudesta ja kuormituksesta sekä päihteistä.
- Väsymys nähtiin johtavan esimerkiksi ärtyneisyyteen ja keskittymisvaikeuksiin, ongelmiin koulunkäynnissä (suorittaminen, jaksaminen, poissaolot), sekä terveyteen (esim. kasvuun) ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviin ongelmiin (yksinäisyys, epäsosiaalisuus).

- Ihannemaailmassa, jossa nuorten kokema väsymys ei olisi enää ongelma, koulu sujuisi paremmin, nuoret voisivat paremmin ja energiaa jäisi myös vapaa-ajalle ja ystävien kanssa oloon. Nuorten sosiaalisuus lisääntyisi ja kaikilla olisi ystäviä. Myös mielenterveysongelmat ja päihteiden käyttö vähentyisi.

2. Mielenterveysongelmat

- Ryhmän esiin tuomia mielenterveysongelmia olivat masennus, sekä kynnys hakea apua mielenterveysongelmiin. Mielenterveysongelmien syinä nähtiin yksinäisyys, kiusaaminen, koulunkäynnin ja ihmissuhteiden ongelmat ja pitkittynyt väsymys. Myös äkilliset elämänmuutokset (ero, läheisen kuolema) voi johtaa mielenterveysongelmiin. Mielenterveyden ongelmien tabu yhteiskunnassa on myös yksi juurisyy, sekä epäluulo ammattilaisia ja lähipiiriä kohtaan. Myös täydellisuuden tavoittelu ja suorituspaineeet vaikuttavat mielenterveysongelmien syntyyn.
- Mielenterveysongelmat johtavat väsymykseen ja jaksamisen ongelmiin, muihin mielenterveysongelmiin, mielialavaihteluihin ja alakuloisuuteen sekä pahimmillaan eristäytymiseen, itsetuhoisuuteen ja itsemurhien nousuun.
- Ihannemaailmassa, jossa nuorten mielenterveysongelmiin on puututtu "tehokkaasti, mutta tuomitsematta". Ihmisten mielenterveyttä pyritään kohottamaan monipuolisilla tavoilla. Nuoret jaksavat paremmin ja avun saanti on helpompaa. Ihmiset ovat positiivisempia. Mielenterveys ei enää ole tabu ja siitä puhutaan enemmän, avoimemmin ja ilman tuomitsemista. Täydellisuuden tavoittelua ei enää normalisoida ja ihmisten epätäydellisyys hyväksytään.

3. Stressi

- Stressin juurisyyt ovat erilaiset elämäntilanteeseen liittyviä (elämänmuutokset, äkilliset traumat), koulumaailmaan liittyviä (suorituspaineeet, liika vastuu, tehtävien määräajat, kokeet, kiusaaminen), yhteiskuntaan liittyviä (toisten ihmisten, kuten perheen, ystävien jne. odotukset, ulkonäköpaineeet yms.), tulevaisuuteen liittyviä (raha, työ) tai elinympäristöön liittyvät (melu yms.)
- Stressin kokeminen johtaa mielenterveyden ongelmiin, kuten masennukseen tai ahdistukseen, ihmissuhdeongelmiin, oppimisvaikeuksiin ja huonoihin koulusuorituksiin, terveysongelmiin (esim. väsymys, päänsärky) sekä yleisemmin levottomuuteen ja luovuuden puutteeseen. Liikunnan määrä myös vähentyy.
- Ihannemaailmassa, jossa nuorten kokemaan stressiin on puututtu, nuorilla menisi hyvin: positiivisuus, ilo ja elämän arvostaminen lisääntyisi. Nuorilla olisi motivaatiota toteuttaa itseään ja saisivat enemmän aikaa. Sairaudet, niin fyysiset, kuin henkiset (masennus yms.) vähentyisivät ja liikkuminen kasvaisi. Ihmissuhteet kestäisivät paremmin.

4. Päihteet

- Nuorten päihteiden käyttö nähtiin johtuvan yksinäisyydestä, joka johtaa tietynlaiseen seuraan hakeutumiseen. Taustalla voi myös olla mielenterveysongelmia tai yleistä ärsyyntymistä elämää kohtaan. Kokeiluun johtaa ryhmäpaineen lisäksi kokeilun halu, päihteiden tuoma hyvän olon tunne ja tietämättömyys seurauksista.
- Päihteiden käyttö johtaa riippuvuuteen ja muihin terveysongelmiin, kuten erilaisten sairauriskien nousuun (esim. syöpä). Päihteet johtavat myös mielenterveysongelmiin ja ärtyvyyteen sekä holtittomaan rahan käyttöön. Läheisille nuorten päihteiden liikkakäyttö aiheuttaa stressiä ja huolta.
- Ihannemaailmassa, jossa nuorten päihteiden käyttöön on puututtu kuolevaisuus vähentyisi ja nuorten terveys säilyisi. Mielenterveysongelmat vähentyisivät ja sosiaalisuus lisääntyisi. Nuorilla ei myöskään menisi paljon rahaa päihteisiin. Välikäytöstä esimerkiksi päihteiden aiheuttaman ilmastokuormituksen (sademetsien hakkuu ja muu saastuminen) vähentyisi.

5. Syrjäytyminen

- Syrjäytyminen on varsin laaja ongelma, johon työpajaan osallistuneet pureutuivat. Syrjäytymisen syinä nähtiin koulukiusaaminen, yhä varhaisemmassa iässä aloitettu päihteiden käyttö, teknologia (puhelimet, some, videopelit), perheiden niukat resurssit, terveysongelmat ja vääristynyt arvomaailma.
- Syrjäytymisen eri osa-alueet nähtiin johtavan eri asioihin. Esimerkiksi peliongelma aiheuttaa mm. rahaongelmia, mielenterveysongelmia, epäsosiaalisuutta ja eristäytymistä. Kiusaaminen aiheuttaa mielenterveysongelmia, itsetunto-ongelmia, itsetuhoisuutta. Kiusattu ihminen saattaa myös hakea turvaa päihteistä. Puhelimet/tietotekniikka aiheuttaa peliongelmia ja someriippuvuutta. Terveysongelmat voivat aiheuttaa paineita, kyvyttömyyttä, haluttomuutta, masennusta. Päihteiden käyttö johtaa päihteiden ihannoimiseen, rikollisuuteen ja jo hyvin varhain katukuvassa näkyviä päihteidenkäyttäjiin. Päihde ongelmalla voi olla useita eri haittavaikutuksia kuten rikollisuus, rahaongelmat, perhesuhteet.
- Ihannemaailmassa, jossa yksikään nuori ei syrjäydy, olisi enemmän yhteisöllisyyttä, enemmän kohtaamisia ja kohentuneita perhe, ystävyys ja läheissuhteita. Työllistyminen olisi helpompaa, joka kohentaisi varallisuutta. Jaksaminen parantuisi.

6. Liikkumattomuus

- Toinen ryhmien esiin nostama ongelma on nuorten liikkumattomuus. Liikkumattomuuden juurisyinä nähtiin kiinnostusten lopahtaminen harrastuksia kohtaan sekä vaihtoehtojen paljous.
- Liikkumattomuus johtaa mielenterveysongelmiin, kuten ahdistukseen ja huonoon mielialaan sekä fyysisen terveyden heikkenemiseen (esim. ylipaino).

- Ihannemaailmassa nuorten ylipaino vähenisi ja liikkuminen helpottuisi.

7. Huoli tulevaisuudesta

- Nuoret näkivät myös yleisen huolen tulevaisuudesta ongelmana.
- Tulevaisuuden huoli johtuu esimerkiksi maailman nykyhetkestä, toimeentulo ja työllisyshuolista sekä äkillisistä elämänmuutoksista.
- Ihannemaailmassa ei olisi syytä huoleen, koska maailma olisi paremmalla mallilla.

8. Nuorten väkivalta

- Nuoren väkivaltaisuus nähtiin johtuvan lisääntyneistä mielenterveysongelmista, erityisesti koronaan liittyvän ahdistuksen purkautumisena. Vihanhallinnan ongelma on yleistynyt.
- Nuorten väkivaltaisuus johtaa rikollisuuden kasvuun ja seurauksiin (esim. sakkoihin, rikostuomioihin), pelon kasvuun nuorten keskuudessa, väkivaltaisten nuorten tulevaisuus kärsii.
- Ihannemaailmassa kaikki voisivat liikkua turvallisesti ja nuorilla olisi rauhallisempaa elää.

9. Vastuuttaminen hoidon hankkimisessa

- Syinä nähtiin, että julkisella terveydenhoidolla ei ole riittävästi resursseja etsiä yhdessä asiakkaan kanssa. Työntekijät, jotka kohtaavat palveluja tarvitsevia ovat uupuneita. Tieto avusta on myös epäselvää. Esim. terapeuttien listauskäytännöt ovat haastavia, tiedot ovat hajanaisia. Etsiminen vie aikaa ja yksilön voimavaroja ja se on turhaa! Vaihtoehtoja ei myöskään välttämättä tuoda esiin. Nuorten mielenterveystaitoja täytyy myös kehittää. Koulussa pitäisi olla jo mielenterveyskasvatusta, esim. MtEa
- Seurauksena hoidon hankkiminen itse lisää yksilön stressiä. Vaikeassa tilanteessa ”ite on pärjättävä”. Pahimmillaan syrjäytyy, jos ei omin voimin pysty hankkimaan terapiaa. Valinnan tekeminen ja siihen käytetty energia heikentää tilannetta, ja syntyy lumipalloefekti. Yhteiskunnallisella tasolla masentuneita, yksinäisiä yms. on yhä enemmän. Ongelmat kasautuvat, jolloin terveydenhuolto kuormittuu. Syrjäytymisen myötä myös työttömyys kasvaa.

10. Mielenterveyspalveluihin vaikeaa päästä

- Syinä nähdään, että mielenterveyden ongelmien hoito vaatii diagnoosin, jonka saaminen voi kestää (matalalla kynnyksellä ei saa kovin helposti apua). Apua hakiessa pitää kertoa monelle taholle sama asia, raskasta ja voi myös vahingossa sanoa jotain ”väärää”, joka vaikuttaa avun saantiin.

Apua saadakseen pitää myös osata sanoa "oikeita" asioita ja pystyä kommunikoimaan taitavasti ja oma-aloitteisesti omasta pahasta olost, muuten voi jäädä avun ulkopuolelle

- Tällä hetkellä tilanne mielenterveyspalveluissa on sellainen, että potilaan itse pitäisi tietää, mikä häntä auttaisi, vaikka ei kukaan kysy jalkansa murtaneelta ihmiseltä, millaista hoitoa hän kokee tarvitsevansa. Palveluntarjoajia ja ammattilaisia on liian vähän (esim. psykoterapeuttipula). Palvelupolut ovat vaikeita ymmärtää ja on tiedon puutetta hoitomahdollisuuksista. Tarjolla olevat palvelut ovat myös hintavia (esim. Kela kuntoutuspsykoterapia min. 100e kuussa, jos joka viikko tapaamisia)
- Seurauksena mielenterveysongelmat pitkittyvät ja pahenevat. Nuori ei pysty enää opiskelemaan ja aikuisiällä työskentelemään. Nuoren luottamus yhteiskuntaan horjuu, kun ei saa apua ja syrjäytetään. Ongelmat heijastuvat pitkittyessään opiskelijoiden lisäksi heidän läheisiinsä, jolloin mielenterveysongelmien vaikutukset leviävät laajemmalle. Läheisten voimattomuuden, avuttomuuden tunne lisääntyy. Lisääntyneet sairauspoissaolot, opintojen keskeytykset, varhaiseläkkeet tuovat kuluja yhteiskunnalle. Nuoret eivät mielenterveysongelmien vuoksi saavuta täyttä potentiaaliaan yhteiskunnan jäsenenä

11. Matalan kynnyksen (mielenterveys)palveluiden) olemattomuus

- Syinä nähdään se, että ennaltaehkäisevien palveluiden vaikeaa löytää rahoitusta ja monet asiat vaativat yhteiskunnan rakenteellista muutosta, eivätkä "laastareita". Ennaltaehkäiseviin palveluihin panosteta, koska ei pidetä niin tärkeänä kuin muita palveluita. Ennaltaehkäisevää työtä tehdään vähän, koska sille on vaikeaa löytää kunnollisia mittareita, joilla perustella työn taloudellista hyötyä/kannattavuutta. Avuntarvitsijoita on paljon, jolloin on pakko tehdä priorisointia. Seurauksena päädytään hoitamaan vakavassa tilanteessa olevia vähemmän vakavien ongelmien kustannuksella. Ennaltaehkäisevät palvelut helppo "leikkauskohde"
- Seurauksena nuoret passivoituvat ja yksilöille voi syntyä mielenterveysongelmia. Nuoret jäävät helpommin yksin, jolloin sosiaaliset taidot eivät kehity. Hoidetaan oireita eikä syitä. Ongelmien kasaantuminen jo huonovointisille. Lievien mielenterveysongelmien hoito ei normalisoidu, jos pitää olla todella huonossa kunnossa ennen kuin on oikeutettu samaan apua. Ongelmat ehtivät paisua isoiksi -> niiden hoitaminen vie paljon kauemmin ja maksaa yhteiskunnalle enemmän

12. Lääkärit eivät ota vakavasti, kun sanoo että on joku ongelma

- Lääkäri ei ota huolia vakavasti, ei uskalleta sanoa mitään, jos kuulostaisi tyhmältä. Myös luotetaan, että lääkäri tietää paremmin.
- Ihannemaailmassa lääkärin pitäisi kysyä potilaalta onko hän itse etsinyt tietoa oireista, ja täsmääkö jokin, ja sitten tehdä testejä. Lääkäreiden pitäisi ottaa sanottu ja pyydetty vakavammin, eikä heti vetää johtopäätöksiä.

13. Terapiaan kestää todella kauan saada aika

- Syinä terapiaan vaikeaan pääsyyn on vaativa työ ja liian pieni palkka. Paljon hakijoita mutta ei tarpeeksi paikkoja. (*viittaa tässä paikoilla terapiapaikkoihin, ei koulutuspaikkoihin)
- Seurauksena ihmiset masentuvat ja tappavat itsensä. Kestää paljon kauemmin saada diagnoosi. Jos lääkäri vain antaa jotain lääkkeitä ne voivat johtaa tilanteen pahentumiseen. Ylipäänsä huonompi psyykinen terveys
- Ihannemaailmassa olisi vähemmän itsemurhia sekä alkoholismia, yleinen rikollisuus vähentynyt ja olisi yleisesti parempi henkinen terveys

14. Hammaslääkärissä joutuu odottamaan sovitun ajan jälkeen

- Hammaslääkärien aikataulut ovat liian tiukat. Luullaan, että asia hoituu nopeammin kuin hoituu.
- Seurauksena hampaat mätänevät ja tullaan huonolle tuulelle. Voi myöhästyä jostain sovitusta ja muut myöhästyvät myös. Nuorten pienryhmän mielestä palkkaa pitäisi laskea sen takia.

Viestejä päättäjille nuorten terveydestä ja terveystalvuluista:

“Enemmin maksuttomia aktiviteetteja!”

“Koulukiusaamisesta enemmän vastuuta henkilökunnalle”

“Kovemmat rangaistukset ja enemmin valvontaa päihteiden käyttöön ja niiden jälleenmyyntiin (alaikäiset ostavat vanhemmilta päihteitä)”

“Tekisivät jotain stressiä aiheuttaville asioille esim. koulupaineille”

“Lyhyempiä koulupäiviä”

“Apua pitäisi olla helpommin saatavilla”

“Maahantuonnin valvominen”

“Herkkukielto!”

“Puhuminen läheisiin”

“Puutu asiaan ja huomioi asiat ja mene hoitoon. Aikuiset puuttuu asiaan”

“Isommat seuraukset väkivaltaisuudesta”

“Lisää matalan kynnyksen, ennaltaehkäiseviä palveluita”

“Lisää tukea lyhytterapialle ja muilla matalan kynnyksen hoitomuodoille”

“Sekoitetaan kuplia, rikotaan ennakkoluuloja”

“Tuetaan nuorten yhteisöllisyyttä esim. tarjoamalla harrastusmahdollisuuksia, erityisesti nivelvaiheissa”

”Nostakaa palkkoja”

”Enemmän paikkoja psykologiksi opiskeluun”

”Kouluilla on oltava omat psykologit”

”Enemmän terapisteja (terapeutteja)”

”Sijoittakaa hammashoitoon. Palkkaa on laskettava.”

”Lyhentäkää odotusaikaa hammaslääkärissä.”

”Satsatkaa enemmän hammaslääkäreihin.”

”Enemmän lihaa kouluruokaan! Enemmän kaloreita, enemmän proteiinia!”

”Nostakaa kouluruoan budjettia”

”Koululle oma keittiö”

”Enemmän ruokaa kun mennään retkelle”

”Minulla on nälkä, ravintoköyhää ruokaa tänään!!!”

Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen ympäristö nuorille

Työpajoja toteutettiin Otaniemen lukion, Omnian tutkintoon valmentavan koulutuksen opiskelijoille.

Työpajoihin osallistui 34 nuorta

Yhteenveto teeman työpajojen tuloksista

Kuulemistyöpajoihin osallistuneille nuorille tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä ja itsestään selviä. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa haastavat nuorten maailmassa syrjintä (etnisyyden, iän, uskonnon, vamman tai mielipiteiden pohjalta), ei uskalleta tai haluta auttaa pulassa olevaa ja se, ettei hyväksytä sellaisena kuin on (kiusaaminen, valehtelu, uhkaaminen, miesten tunteiden huomioiminen).

Nuorten viesti päättäjille on se, että tasa-arvon tulisi toteutua kaikkialla. Nuorten elämässä kiusaamiseen ja syrjintään tulee puuttua vahvemmin, jolloin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat paremmin. Tasa-arvon tulee toteutua myös työelämässä (sukupuolten tasa-arvo palkoissa, naisemmistöisille aloille huomion kiinnittäminen) ja maanpuolustuksessa (tasa-arvoinen asepalvelus). Tutkintoon valmistavassa opetuksessa olevien ja lukiolaisten nostamat asiat tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta eivät merkittävästi eroa toisistaan kuulemistyöpajoissa.

Mitä asioita tulee mieleen? -lämmittely

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus tuovat nuorilla päällimmäisinä sanoina ”kaikki ovat samanarvoisia” ja ”tärkeitä”. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen tartutaan yhteiskunnassa enemmän kuin ennen, mutta ne eivät ole vielä valmiita Suomessa tai maailmalla.

Nuorten mielestä ratkaistavat haasteet:

1. Syrjintä

- Syrjintää tapahtuu yksilön ominaisuuksien (etnisyys, ikä, uskonto, vamma, mielipiteet) ja niihin liittyvät ennakkoluulojen perusteella. Syrjinnän taustalla on nuorten mielestä ihmisten henkilökohtaiset ongelmat

- Syrjinnästä seuraa huono-oloa, väkivaltaa, epäoikeudenmukaisuutta Suomessa
- Ihannemaailmassa ihmiset ymmärtäisivät ja olisivat kilttejä toisilleen.

2. Rasismi

- Rasismin syinä työpajoihin osallistuneet nuoret nostavat ennakkoluulot ja väärän tiedon.
- Rasismista seuraa ulkopuolista oloa, arvottomuuden tunnetta, kiusaamista, syrjintää. Rasismia kohtaavat voivat jäädä ilman ystäviä ja itsetunto heikentyy.
- Ihannemaailma olisi turvallinen kaikille ja kaikilla samat oikeudet

3. Ihmisiä ei hyväksytä sellaisena, kun he ovat (sukupuolen moninaisuus)

- Syinä nähdään kiusaaminen, valehtelu, uhkaaminen ja se, ettei miesten tunteita välttämättä huomioida
- Seurauksena ihmiset oirehtivat, mieliala on negatiivinen ja on itsetuhoisuutta. On myös mielenosoituksia
- Ihannemaailmassa ei olisi ongelmia ja asiat olisivat paremmin. Ei ehkä olisi sotaa.

4. Ihmiset välittävät vain ja ainoastaan omasta hyvinvoinnistaan

- Syinä nostetaan uskalluksen puute, ja se, että ihmiset eivät uskalla puuttua toisten ihmisten ongelmiin tai tapaturmiin esimerkiksi koska pelkäävät itse joutuvan rikoksen uhriksi tai ylipäättänsä ongelmiin (esim. ei auteta junaradalle tippunutta henkilöä, ei puututa väkivaltaan)
- Seurauksena apua tarvitsevat henkilöt eivät saa apua. Myös itsekkyys lisääntyy
- Ihannemaailmassa olisi kiva huomata, että ihmisten puuttuisivat enemmän. Missä on itsekunnioitus, missä kiinnostus tasa-arvo? Jos näkisi vaikkapa ryöstön kadulla, niin ei menisi sinne sanomaan vaan soittaisin apua.

5. Varallisuuserot (mainittu 2 kertaa työpajoissa)

- Nuoret näkevät varallisuuserojen syinä koulutustaustan ja työllistymisen. omien vanhempien elintaso ja varallisuus, jolloin muodostuu kierre ihmisten erilaiset taustat yksilölliset elinolosuhteet ja elämäntapahtumat

- Varallisuuserojen seurauksena Vapaa-ajanviettotavoissa on isoja eroja. Nuorilla voi olla rajalliset mahdollisuudet harrastaa, ja ulkopuolelle jäämisen uhka kasvaa. Arvostus ihmisiä kohtaan riippuu varallisuudesta. Pienituloisilla on huonommat mahdollisuudet saada lääketieteellistä apua, josta seuraa elinajanodotteissa eroja.
- Ihannemaailmassa olisi yhdenvertainen elintaso ja kaikille olisi samat mahdollisuudet kasvaa ja edetä tyouralla. Yksilöiden ei tarvitsisi ottaa lainaa tai velkaa liikaa tai ammattia ei tarvitsisi valita palkkaa miettien. Arvostettaisiin ihmistä itseään eikä tämän varallisuutta.

6. Sukupuolten väliset palkkaerot

- Syynä nähdään se, että naisenemmistöaloilla palkkaus on kokonaisuudessaan matalampi kuin miesenemmistöisillä aloilla ja historiassa naisten oli hankalampi saada töitä
- Palkkaerojen seurauksena naisen täytyy tehdä enemmän töitä kuin miehen, jotta pääsee samalle tasolle, niin raha kuin menestys ja valta (keskimäärin). Naiselle voi tulla olo, että ei itse pärjää yksin tai pysty elättämään itseään, jonka takia pitäisi nojautua toisiin rahanlähteisiin
- Ihannemaailmassa aloille ei pitäisi antaa sukupuolta (eli lapsille ei pitäisi kertoa mihin työhön voi kuka hakea). Täydellisessä maailmassa samoilla aloilla työskentelevät ihmiset saisivat samaa palkkaa

7. Sukupuolittunut asepalvelus/maanpuolustusvelvollisuus

- Nuoret näkevät sukupuolittuneen asepalveluksen historiassa ja sota-ajoissa. Naiset jäivät kotiin hoitamaan perhettä ja miehet lähtivät taistelemaan.
- Naisten asepalvelus parantaisi mm. fyysistä kuntoa, ensiaputaitoja, taktista osaamista kriisiaikoina sekä erätaitoja. Vaikka Suomella on jo paljon joukkoja verrattuna väkilukuun, on epävakaan maailmantilanteen vuoksi hyvä saada lisää joukkoja ja osaamista.
- Ihannemaailmassa Suomessa kaikilla olisi valmiudet puolustaa maataan. Kaikki osaisivat omalta osaltaan auttaa, niin taisteluissa kuin kotona. Yleisistä taidoista olisi hyötyä myös työelämässä. Myös yhteisöllisyys parantuisi ja syrjäytyminen vähentyisi.

8. Monimutkainen systeemi, joka lisää yksinäisyyttä ja syrjäytymistä

- Viime vuosien aikana tapahtunut radikaali muutos elämässä. Netin välityksellä fyysiset ihmisten väliset suhteet vähenevät, joka aiheuttaa yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Lisäksi hoidon hankinta ja pääsy on liian vaikeaa.

- Seurauksena yhteiskunnassa on lisää työttömyyttä ja vakavat mielenterveysongelmat lisääntyvät.
- Ihannemaailmassa kaikilla on kavereita, kukaan ei ole yksin ja kaikki ovat onnellisia. Jokainen yksilö olisi erittäin motivoitunut olemaan osana yhteiskuntaa

Viestejä päättäjille tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta:

“Puuttukaa syrjintään”

“Kuunnelkaa kaikkia”

“Selvittää kiusaamisen syitä, mitkä asiat aiheuttavat kiusaaminen. Mielestäni yksinäiset ihmiset kiusataan enemmän niin olisi hyvä jos heillä olisi hyvät kaverit, jotka auttavat ja puhua kiusaaja, että tämä on väärin”

“Jos muut ei auta, niin muista että sä voit itse aina auttaa”

“Ongelmaa ei sinänsä voi ratkaista mitenkään”

”Kaikille sukupuolille samantasoiset palkat”

”Naisemmistöisille aloille pitäisi antaa tukea ja huomiota sekä kannustusta”

”Eduskunnan ja hallituksen tulee säätää laki tasa-arvoisen asepalveluksen puolesta. Koko ikäluokka armeijaan!”

”Kielletään palkkaerot tiukemmin. Kannustetaan kaikkia sukupuolesta riippumatta kaikille aloille”

”Minimituloraja”

”Raha -> Nuorten mielenterveyspalveluihin!!!!!!”

Nuorten työllisyys ja työelämä tulevaisuudessa

Työpajoja toteutettiin Stadin Ammattiopiston, Turun Ammatti-instituutin ja Jyväskylän kristillisen opiston opiskelijoille. Työpajoihin osallistui 38 nuorta.

Yhteenveto teeman työpajojen tuloksista

Työpajoihin osallistuneet nuoret näkevät tulevan työelämän jännittävänä ja epävarmana. Työelämä voi olla sirpaleinen ja töitä on vaikea saada. Toisaalta töistä saa rahaa, työelämä myös kasvattaa omia taitoja ja työtä tehdessä kehittyä. Suurimpana haasteena omaan tulevaisuuden työelämään liittyen nuoret näkevät työhön pääsyn. Syinä tähän nuoret näkevät työnantajien liian kovat vaatimukset, uudet ihmiset ja sosiaalisten tilanteiden pelon sekä työnantajien asenteet nuoria kohtaan.

Työpajoissa keskusteltiin kokemuksista, joissa töihin on ollut vaikea päästä, jos ei puhu hyvin suomen kieltä. Työantajat vaativat liian paljon suomen kieltä työntekijöitä hakiessaan. Työpajoihin osallistuneet ovat kokeneet myös syrjintää työnhaussa nimen perusteella. Työstä saatava palkka ja tulevaisuuden toimeentulo herättävät huolta ja työpajassa keskusteltiin siitä, riittääkö palkka elämiseen.

Eniten toistuva viesti nuorilta on ennakkoluulojen poistaminen työelämässä. Tasa-arvon toteutuminen työelämässä koetaan tärkeänä. Työssä kokeilua voitaisi edistää ammattioppilaitoksissa esimerkiksi

”koevuorolla” työpaikoilla. Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen laatuun sekä kannustamiseen ja ohjaamiseen työhön vaaditaan parannusta.

Mitä asioita tulee mieleen? -lämmittely

Päällimmäisenä ajatuksena työelämästä nuorilla nousee palkka, stressi ja tulevan työelämän jännittävyys. Työ mahdollistaa toimeentulon, mutta työ voi olla rankkaa. Toisaalta tulevaisuuden työelämä herättää myös positiivisia ajatuksia. Töistä saa rahaa, työelämä myös kasvattaa omia taitoja ja työtä tehdessä kehittyy.

Nuorten mielestä ratkaistavat haasteet:

1. Nuorten työllistyminen ja työhön pääseminen

- Syinä työllistymisen ja työhön pääsemisen haastavuuteen on kokemuksen puute, liian korkeat vaatimukset ja liian vähän työpaikkoja tietyillä aloilla. Työ voi vaatia pitkää koulutusta. Samoin työnantajien asenteet nuoriin työntekijöihin liittyen nostetaan syyksi haastavalle työllistymiselle.
- Seurauksena motivaation laskua, syrjäytymistä ja tukeutumista sosiaaliturvaan. Työttömyys voi kasvattaa päihteiden käyttöä (esim. alkoholismi) ja Suomen tasolla BKT:n laskua, verojen nousua
- Ihannemaailmassa olisi enemmän työpaikkoja ja työllisyys nousee, vähemmän ihmisiä joutuu tukeutumaan sosiaaliturvaan. BKT nousee, elintaso nousee ja toimeentulo paranee.

2. Työelämään siirtymiseen liittyvä jännitys

- Jännityksen syinä työpajaan osallistuneet nuoret näkevät suorituspaineeet ja epäonnistumisen pelko, uudet ihmiset ja sosiaalisten tilanteiden pelon
- Jännitys lisää paineita. Jännityksen takia ei työllisty tai pääse paikkaan, johon haluaa.
- Ihannemaailmassa kaikilla olisi tilaa oppia ja epäonnistua, olisi matalan kynnyksen apua saatavilla ja työelämässä olisi lisää kärsivällisyyttä ja tukea.

3. Vaikeaa päästä töihin, jos ei puhu hyvin suomea

- Syynä nähdään syrjintä. Jos pomo on rasisti niin hän ei anna työtä maahanmuuttajille. Työnantaja ei jaksaa selittää ohjeita monta kertaa.
- Työttömyyden seurauksena nuori on kaukana yhteiskunnasta eikä koskaan opi suomea, koska ei pääse harjoittelemaan työelämässä.

- Ihannemaailmassa työelämässä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu, kaikilla on Suomessa asunto ja työ tasa-arvoisesti.

4. Suomessa vaikeaa löytää työtä

- Syinä nähdään se, että työnantajat vaativat liian paljon suomen kieltä. Töihin on ollut myös vaikea päästä, jos sukunimi ei ole suomalainen.
- Seurauksena nuori ei enää hae työtä ja motivaatio lakkaa. Ei ole rahaa elämiseen, ja ennakkoluulot pysyvät.
- Ihannemaailmassa olisi helppo löytää työtä ja saa parempaa palkkaa

5. Työttömyys, raha ja toimeentulo, palkka ei riitä

- Syinä nuoret nostavat, että nuorena voi olla vaikea saada töitä ja nuorille annetaan vähemmän rahaa. Muita syitä työttömyydelle voi olla työkokemuksen puute, mielenterveysongelmat, koronan vaikutukset työmarkkinoihin ja ehkä kielitaito.
- Työttömyys ja toimeentulon vaikeudet aiheuttavat vararikkoja sekä masennusta ja syrjäytymistä. Ihminen on "TOSI tiukilla" ja se vaikuttaa ihmisuhteisiin ja terveyteen. Elämä on huonompaa.
- Ihannemaailmassa olisi onnellinen, jokaisella olisi varaa syödä terveellisesti ja monipuolisesti. Olisi YKSI työpaikka eikä tarvitsisi hankkia monta eri työpaikkaa (hyvä palkka). Jokainen voisi asua hyvässä asunnossa. Kukaan ei myöskään syrjäytyisi.

6. Työttömyys: alle 18-vuotiaiden hankala saada esim. kesätöitä, paljon osa-aikatyötä ja on vaikea saada vakituista työtä ja opintotuen ja työn tekemisen yhdistäminen

- Työpaikkojen vähyys joillain aloilla aiheuttaa työttömyyttä. Opiskelun ja työn yhdistäminen koetaan vaikeana. Opintukea tulisi korottaa ja/tai muuttaa niin, ettei työnteko syö opintotukea. Kela ei toimi hyvin ja asiointi on vaikeaa.
- Ei ole rahaa, jos ei pääse töihin.
- Ihannemaailmassa olisi paljon kavereita & ystävyyttä, ei köyhyyttä eikä sairauksia

Viestejä päättäjille nuorten työllistymisestä:

“Jos elää Kelan tuilla niin olisi vaikka 3kk aikaa hankkia työ ja jos ei yritä niin ei saa enää tukea ja jos yrittää saa tukia”
“Ennakkoluulot pois”
“Tukekaa toisiamme!”
“Verot alas”
“Parempaa koulutuksen laatu!”
“Enemmän kannustusta duuniin!”
“Katso työtä, älä korttiani” (oleskelulupa?)
“Työskennellään myöhään eikö aikaisin aamulla”
“Maahanmuuttajat ja kantasomalaiset enemmän tekemään yhdessä”
“Valvotaan tasa-arvon toteutuminen työelämässä ja asunnon saamisessa”
“Ei syrjintää nimen perusteella”
“Älä ennakkoluulo koska työskentelemme myös sinulla ja tälle maalle, koska me asumme täällä. Me emme ole vierailijoita”
“Palkka nousee hyvin, koska kaikki asiat on kallis Suomessa erityisesti nyt tämä inflaatio”
“Koe vuoro työpaikoille”
”Kaikille mahdollisuus töihin! Köyhyys alas”

Nuorten taloudellinen tilanne

Työpajoja toteutettiin Stadin Ammattiopiston, Koulutuskeskus Salpauksen, sekä Omnian opiskelijoille. Työpajoihin osallistui 38 nuorta.

Yhteenveto teeman työpajojen tuloksista

Taloudellinen toimeentulo herättää päällimmäisenä huolta rahankäytöstä ja rahan riittävyydestä. Työpajoihin osallistuneet nuoret nostavat liian alhaisen toimeentulon syiksi palkattomat harjoittelut ja sen, ettei koulun ohella ole aikaa tehdä töitä. Työpaja keskusteluissa nousee myös huomio joidenkin nuorten paineesta elää “menestyksestä” elämää, joka kannustaa elämään yli varojen. Jotkut eivät välttämättä ymmärrä rahan arvoa tai pikavippien vaikutuksia. Kokemattomuus rahankäytöstä voi ajaa maksuhäiriömerkintöihin, jotka vaikeuttavat elämää jopa vuosia.

Myös rikollisuuden ihannointi sosiaalisessa mediassa ja ”helpon” rahan hankkiminen rikollisuuden kautta mainitaan joidenkin nuorten kohdalla. Lisäksi opintotuen riittämättömyys ja se, ettei opintotuki kannusta opiskeluun nousi työpajoissa.

Työpajoihin osallistuneet nuoret painottavat viesteissään päättäjille talouskasvatuksen parantamista ja taloustaitojen opettamista jo ala-asteella. Ratkaisuissa toistuu myös opintotuen ja työpaikkojen parempi tarjoaminen sekä terveydenhuoltoon ja nuorisotyöhön panostaminen. Myös palkalla toimeen tuleminen mainitaan.

Mitä asioita tulee mieleen? -lämmittely

Toimeentulo herättää nuorissa päällimmäisenä ajatuksena huolta. Raha mahdollistaa asioita elämässä mutta huolta herättää sen riittävyys ja yleisesti nuorten rahankäyttö.

Ratkaistavat haasteet:

1. Rahan puute

- Rahan puutteen syinä nähdään työttömyys.
- Rahan puutteen takia ei voi ostaa asioita, motivaation puute, raha ei riitä esim. ostamaan ruokaa
- Ihannemaailmassa elämä olisi rennompaa

2. Palkattomat harjoittelut

- Palkattomien harjoittelujen syynä nuoret näkevät "miksi maksaa, kun saa ilmaiseksi" - asenteen työelämässä. Työnantajan on helppo teettää työtä harjoittelijoilla ilmaiseksi
- Palkattomat harjoittelut aiheuttavat motivaation puutetta, töitä ei tehdä kunnolla koska ei makseta
- Ihannemaailmassa nuoret ovat motivoituneita työntekoon. Nuoret voivat valmistautua aikuiselämään tienaamalla jo opiskelujen aikana, esimerkiksi ostaa koti tulevaisuudessa, jos säästä tarpeeksi.

3. Ammattikoulun ohella ei aikaa tehdä työtä

- Koulu ja sosiaalinen elämä vievät aikaa, eikä ole mahdollista tehdä töitä ja ansaita palkkaa.
- Vaikutukset: motivaation puute, sosiaaliongelmät
- Ihannemaailmassa nuoret voisivat ansaita rahaa töistä opintojen ohella ja raha riittäisi normielämiseen, voisi ostaa mitä haluaa.

4. Paine elää "menestyksestä" elämää, joka kannustaa elämään yli varojen

- Syyt: Ryhmäpaine kavereilta, mediasta ja somesta, epätodellinen rahantaju, ei ymmärretä, miten raha toimii ja mikä sen arvo on. Helppo raha (pikavipit, lainat) mahdollistavat kulutuksen

- Yli varojen elämisestä voi seurata luottotietojen menetys. Varallisuuserot voivat aiheuttaa kiusaamista, kateutta, arvottomuuden tai riittämättömyyden tunne ja ahdistusta. Myös yksinäisyys ja päihdeongelmat mainitaan seurauksina
- Ihannemaailmassa kannustetaan kaikkia työntekoon ja normalisoidaan erilaiset taloudelliset tilanteet, some ei loisi niin paljon paineita

5. Rikollisuuden ihannointi

- Niin sanottu "helppo" raha rikollisuuden kautta voi houkuttaa, sosiaalinen paine ja kaveriporukat, julkkisten (esim. räppäreiden) ja rikollisuuden ihannointi populaarikulttuurissa, sosiaalisen median ja internetin luoma verkostoitumismahdollisuus
- Rikollisen elämäntavan ihannoinnin seurauksena voi olla pahimmillaan rikoskäyttäytymistä, ja syrjäytymistä yhteiskunnasta. Myös ulkopuoliseksi jääminen, velkaantuminen, hengenvaara (esim. uhriksi joutuminen) mainitaan. Yhteiskunnan resursseja menee esim. viranomaisiin ja lastensuojeluun
- Ihannemaailmassa kaikilla olisi turvallista olla

6. Opintotuki riittämätön eikä kannusta opiskeluun

- Eläminen on kallista ja kallistumassa (vuokrat, sähkö, ruoka jne.). Lisäksi on vallitseva oletus, että vanhemmat tukevat taloudellisesti (erityisesti alaikäisiä)
- Riittämättömän opintotuen seurauksena on velkakierre (opintolaina yms.), syrjäytyminen, yksinäisyys ja eristäytyminen, opiskelujen kesken jääminen ja huonompi tulevaisuus
- Ihannemaailmassa opintotuella pärjäisi ja eläisi tarpeeksi hyvää elämää, vaikuttaisi opiskelijan elämään ja hyvinvointiin positiivisesti. Enemmän motivaatiota opiskella ja työllistyminen kasvaisi valmistumisen jälkeen.

7. Kokemattomuus rahan käytöstä, pienituloiset työt, vaikeus saada töitä

- Kokemattomuus rahan käytöstä voi johtaa siihen, että laskut jäävät maksamatta ja tulee maksuhäiriömerkintä, joka voi pysyä 2–3 vuotta. Voi olla vaikea saada asuntoa. Pahimmillaan voi seurata ulosotto, harvoin nuorella on mitään ulosmitattavaa, joten se menee suoraan palkasta. Pienituloisuus vaikeuttaa jaksamista, huonontaa elämän laatua ja voi tuottaa häpeää omasta tilanteesta.

Viestejä päättäjille nuorten taloudellisesta tilanteesta:

- “Minimipalkkaa tulisi nostaa”
- “Sijoittaa urheiluun, panostaa koulutukseen, tehdä kansallislaulusta pakollinen”
- “Lisää työpaikkoja nuorille”
- “Työpaikkoja nuorille, jotka haluaa töihin”
- “Pienemmät verot lapsiperheille”
- “Pienemät verot, enemmän rahaa lapsille”
- “Paljon resursseja terveydenhuoltoon ja nuorisotyöhön”
- “Talouskasvatusta kouluihin!”
- “Panostus tämän päivän opiskelijoihin tuottaa tulevaisuuden tekijöitä. Korotus opintotukeen!”
- “Miksi nuorten on helpompi saada huumeita kuin apua???”
- “Palkka, jolla tulee toimeen!”
- ”Koulussa pitää puhua pikavippien vaaroista ja osamaksujen ongelmista, itsetuntoinen ei tarvitse kalliita merkkejä kelvataksen.”
- ”Opettaka nuorille taloustaitoja jo ala-asteella.”
- ”Itse tekemisen ja korjaamisen opetusta kouluihin.”

Osallistujien palaute kuulemistryöpajoista

Työpajojen yhteydessä on kerätty palautetta osallistuneilta nuorilta. Palautetta saatiin 126 osallistujalta. Palaute nuorilta:

- 78 % vastaajista oppi tilaisuudessa jotain uutta
- 74 % mielestä tilaisuus rohkaisi kertomaan oman mielipiteen
- 82 % voisi osallistua uudelleen vastaavaan tilaisuuteen
- 90 % mielestä tuli kuulluksi
- 84 % koki voivansa vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin
- 85 % koki, että tilaisuudesta oli hyötyä
- Työpajojen NPS: 42 (Minkä arvosanan antaisit tilaisuudelle?)

Palaute opettajilta on ollut hyvin positiivista. Työpajat ovat sopineet oppilaitosten (varsinkin toisen asteen) opetussuunnitelmiin ja tukenut pedagogisia tavoitteita.

Liite 1: Kyselyn kysymykset

Valitse kieli

- suomeksi
- på svenska
- in English

Ikäsi

- alle 13-vuotias
- 13–15-vuotias
- 16–18-vuotias
- 19–21-vuotias
- 22–24-vuotias
- 25-vuotias tai yli

Sukupuolesi

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua kertoa

Asuinpaikkasi (maakunta)

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa

- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- En tiedä

Elämäntilanteesi

- Olen yläkoulussa
- Olen lukiossa
- Olen ammatillisessa koulutuksessa (toinen aste)

- Olen yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa
- Olen työpajatoiminnassa
- Olen töissä
- Olen työtön
- Muu, mikä?

Valitse kolme (3) mielestäsi tärkeää ratkaistavaa haastetta Suomessa.

- Asumiseen liittyvät kysymykset

(Asumiseen liittyvät kysymykset tarkoittavat asunnon löytymistä, asuinympäristöä ja asumisen kustannuksia.)

- Ilmastonmuutos ja luonnon säilyttäminen

(Ilmastonmuutos tarkoittaa ihmisten aiheuttamaa ilmaston lämpenemistä, ja siitä johtuvia haittoja. Luonnon säilyttäminen tarkoittaa luonnon suojelemista ihmisten haitalliselta toiminnalta.)

- Luotettavan tiedon saaminen

(Luotettava tieto tarkoittaa, että saat ymmärrettävää ja luotettavaa tietoa esimerkiksi internetistä, tv:stä, radiosta ja sosiaalisesta mediasta.)

- Maailmanpoliittinen tilanne

(Maailmanpoliittinen tilanne tarkoittaa muun muassa sotia, nälänhätää, köyhyyttä ja eriarvoisuutta Suomen ulkopuolella.)

- Maahanmuuttoon liittyvät kysymykset

(Maahanmuuttoon liittyvät kysymykset tarkoittavat niitä hyötyjä ja haittoja, jotka liittyvät siihen, kun muista maista muutetaan Suomeen esimerkiksi sodan, köyhyyden, työn tai opiskelun takia.)

- Nuorten syrjäytyminen

(Syrjäytyminen tarkoittaa esimerkiksi koulutuksen keskeytymistä, työelämän ulkopuolelle jäämistä tai joutumista ongelmiin viranomaisten kanssa)

- Nuorten työllisyys ja työelämä

(Työllisyys ja työelämä tarkoittavat, että löydät mielekkään työpaikan. Työ ei tunnu sinusta liian raskaalta ja työhyvinvoinnistasasi pidetään huolta.)

- Nuorten vaikuttaminen yhteiskuntaan ja päätöksentekoon

(Vaikuttaminen tarkoittaa mahdollisuutta äänestää, osallistua nuorisovaltuustoon, oppilaskuntaan tai muuten sanoa oma mielipiteensä itselleen tärkeissä asioissa)

- Nuorten vapaa-aika ja harrastukset

(Sinulla on riittävästi vapaa-aikaa ja mahdollisuuksia harrastaa asioita, joista pidät.)

- Opiskelumahdollisuudet ja opiskelijoiden hyvinvointi

(Opiskelumahdollisuudet tarkoittavat, että löydät mielekkään opiskelupaikan. Opiskelu ei tunnu sinusta liian raskaalta ja hyvinvoinnistasasi pidetään huolta.)

- Sosiaalipalveluihin pääseminen

(Sosiaalipalveluita ovat esimerkiksi sosiaalityö (kuten perhetyö, kotipalvelu, tukihenkilötoiminta), sosiaalipäivystys, lastensuojelun laitoshoido (lastenkoti, koulukoti, nuorisokoti yms.), päihdepalvelut, vammaispalvelut, asumispalvelut, ikäihmisten palvelut sekä lasten ja perheiden palvelut).

- Suomessa olevien taloudellinen hyvinvointi

(Suomessa olevien taloudellinen hyvinvointi tarkoittaa sitä, että Suomessa olevilla ihmisillä ja perheillä riittävät rahat hyvään elämään)

- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

(Tasa-arvo tarkoittaa sitä, että ihmiset ovat keskenään samanarvoisia taustasta riippumatta. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi sukupuoleen, ihonväriin, ikään, taloudelliseen asemaan tai asuinpaikkaan liittyvää tasavertaista kohtelua Suomessa)

- Terveyspalveluihin pääseminen

(Terveyspalveluihin pääseminen tarkoittaa pääsyä lääkäriin tai terveyskeskukseen helposti. Terveyspalveluita ovat esimerkiksi koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, lääkärikäynnit, mielenterveyspalvelut, ensihoito ja sairaankuljetus, neuvolapalvelut, työterveyspalvelut ja hammaslääkäripalvelut.)

- Turvattomuus

(Turvattomuus tarkoittaa, että et voi toimia vapaasti Suomessa ilman pelkoa. Pelkää, että joudut onnettomuuteen tai väkivallan, häirinnän tai kiusaamisen kohteeksi.

- Muu, mikä?

Valitse neljä (4) asiaa, jotka tuovat SINULLE hyvinvointia.

- Ei ole huolta rahasta
- Harrastukset tai vapaa-ajanviettomahdollisuudet
- Hyvä terveys
- Koen, että minua ja mielipiteitäni kuunnellaan
- Koen itseni ja elämäni arvokkaaksi
- Koen koulunkäynnin, opiskelun tai työpajalla olon mielekkääksi
- Koen työssäkäynnin mielekkääksi
- Koen kotiseutuni tärkeäksi
- Kuulun itselleni tärkeään ryhmään
- Luonto ja luonnon läheisyys
- Mahdollisuus olla oma itseni
- Minua ei kiusata
- Minulle sopiva, monipuolinen ruoka

- Perhe tai läheiset
- Positiivinen suhtautuminen omaan tulevaisuuteeni
- Pääsen lääkäriin tai terveyskeskukseen, kun tarvitsen sitä
- Riittävä uni ja lepo
- Suomessa on rauha
- Turvallisuus koulussa, työssä ja vapaa-ajalla
- Turvallisuus netissä ja sosiaalisessa mediassa
- Ystävät
- Muu mikä?

Jos saisit ratkaista yhden ongelman Suomessa, minkä ongelman ratkaisisit? (avoin)

Liite 2: VANUPO-kuulemisen työpajarunko

Tästä löytyy työpajarunko Osallisuuden osaamiskeskuksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiseen VANUPO-työpajaan. Työpajan tavoitteena on kuulla nuoria ministeriön ohjelmatyötä varten. Nuorten työpajassa tuottamat tuotokset raportoidaan seuraavan nuorisopoliittisen ohjelman valmistelijoille.

Työpajan arvioitu kesto on 75-100min.

Taustaa:

VANUPO, eli valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma, on lakisääteinen, valtioneuvoston nelivuotiskausittain hyväksymä poikkihallinnollinen ohjelma, jonka tavoitteena on edistää nuorten kasvu ja elinoloja. Ohjelma kattaa kaikki nuorisolain määrittelemät nuoret, eli alle 29-vuotiaat.

Seuraavaa VANUPOa valmistellaan vuosille 2024-2027 ja sitä varten Opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä Osallisuuden osaamiskeskuksen kanssa toteuttaa nuorten kuulemisen. Nuorten kuuleminen toteutetaan tässä muodossa nyt ensimmäistä kertaa.

Työpajan taustalla tänä syksynä toteutettiin valtakunnallinen kysely, joka tavoitti yli 7000 nuorta ympäri Suomea. Työpajojen aiheet on valittu kyselyssä nousseiden aiheiden perusteella: ilmastonmuutos, yhteisöllisyys, terveyspalvelut, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, työllisyys, taloudellinen tilanne. Näistä teemoista toteutamme työpajoja marras-joulukuussa 2022.

Lisätietoa nuorten kuulemisesta osoitteessa: <https://nuoretjaosallisuus.fi/nuorten-kuuleminen-valtioneuvoston-nuorisopoliittisen-ohjelman-valmistelutyossa/>

Työpajan toteutukseen tarvitaan:

- Powerpoint-diaesitys
- Puhelimet opiskelijoilla, joilla he pääsevät orientoitumisessa Mentimeteriin (jos käytetään)
- Ongelmapuu-canva jokaiselle pienryhmälle
- Mielenosoitus-canva jokaiselle pienryhmälle
- Kyniä (ja post it -lappuja)

Aika	Aktiviteetti ja sen kulku	Tavoite	Tuotos
5min	Aloitus Mikä on VANUPO?	Nuoret ymmärtävät, miksi he ovat työpajassa ja mitkä sen tavoitteet ovat	-
10min	Orientoituminen aiheeseen: Mentimeter-toteutus	Nuoret hahmottavat, mitä kaikkia osa-alueita työpajan teemaan kuuluu ja miten moninaiset teemat ovat	Sanapilvi Mentimeterissa tai paperille ylös kirjattuja asioita

	<ol style="list-style-type: none">1. Mitä sanoja tai asioita tulee mieleen työpajan aiheesta?2. Nuoret kirjoittavat sanansa menttiin ja muodostavat sanapilven <p>Vaihtoehtoinen tapa:</p> <p>Pareittain keskustellen luokassa mitä ajatuksia aiheesta herää. Kirjatkaa asioita ylös paperille.</p> <p>Kerrotaan nuorille, että työpajan aihetta voidaan käsitellä kaikista näistä näkökulmista</p>		
20-30min	<p>Vaihe 1: Ongelmapuu</p> <ol style="list-style-type: none">1. Jakaudutaan ryhmiin 3-5 hlö/ryhmä2. Kirjataan ylös puiden runkoihin ongelma, johon ryhmä haluaa pureutua työpajan aikana3. Nuoret keskustelevat ja kirjaavat ongelman syitä (puun juuriin) sekä ongelman vaikutuksia (oksiin/lehtiin)	Nuoret tunnistavat ja sanoittavat nykyisiä oman elämän haasteita ja ongelmia työpajan teemaan liittyen ja pureutuvat niiden juurisyihin	<p>Ongelmapuu-canva joko paperilla: runkona ongelma, juurina syyt, oksina/lehtinä sen vaikutukset</p> <p><i>Joko tulostettuun canvaan tai MURAL pohjaan</i></p>
10-15min	<p>Vaihe 2: Ihannemaailma</p> <ol style="list-style-type: none">1. Nuoret ideoivat miltä näyttää ideaali maailma, jossa kyseinen ongelma olisi poistettu ja	Nuoret sanoittavat sen ideaalin maailman, jossa he haluaisivat elää	<p>Ongelmapuu-canva Laput tai tekstit, joissa ihannemaailman</p>

	<p>juurisyyhin ja vaikutuksiin puututtu.</p> <p>2. Kirjataan keskustelussa ilmenneet asiat ylös puun ympärille</p>		<p>tunnusmerkkejä/kuvauksia</p> <p><i>Kiinnitetään/kirjoitetaan ongelmapuun ympärille</i></p>
20-30min	<p>Vaihe 3: Ratkaisujen ideointi ja viestit päättäjille</p> <p>1. Nuoret keksivät ratkaisuja siihen ongelmaan, johon he ovat työpajan aikana pureutuneet. Nuoria kannustetaan miettimään ratkaisuja eri näkökulmista (yksilö, koulu, perhe, kunta, koko Suomi yms.)</p> <p>2. Nuoret kirjaavat viestin päättäjille, josta ilmenee se ongelma, joka halutaan ratkoa sekä ratkaisu, jonka nuoret haluavat päättäjän toteuttavan. Viesti kirjataan post-it lapulle ja lisätään osaksi lego-mielenosoitusta.</p>	<p>Nuoret saavat antaa oman näkemyksensä siihen, miten valittuja ongelmia voisi ratkaista ja keskustella ratkaisuista ryhmissä.</p> <p>Nuoret kehittävät keskusteluiden perusteella viestin päättäjille.</p>	<p>Lego-mielenosoitus paperinen canva</p>
10min	<p>Purku: jokainen ryhmä esittelee omat viestinsä päättäjille.</p> <p>Loppukiitokset ja seuraavat askeleet VANUPO-työssä.</p>	<p>Nuoret tietävät, miten heidän tuotoksiaan käsitellään ja miten VANUPO-prosessi etenee.</p> <p>Nuoret kokevat, että heidän panoksellaan oli väliä.</p>	-

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET